

Aanvulling PlanMER Omgevingsvisie Hilvarenbeek

25 juli 2025

Kenmerk R004-1293162EMG-V01-agv-NL

Verantwoording

Titel	Aanvulling PlanMER Omgevingsvisie Hilvarenbeek
Opdrachtgever	Gemeente Hilvarenbeek
Projectleider	Martijn Gerritsen
Auteur(s)	Neelke de Fijter
Tweede lezer	Martijn gerritsen
Kenmerk	R004-1293162EMG-V01-agv-NL
Aantal pagina's	36 (exclusief bijlagen)
Datum	25 juli 2025
Handtekening	Ontbreekt in verband met digitale verwerking.
	Dit rapport is aantoonbaar vrijgegeven.

Colofon

TAUW bv
Australiëlaan 5
Postbus 3015
3502 GA Utrecht
T +31 30 28 24 82 4
E info.utrecht@tauw.com

Inhoud

1 Inleiding 5

1.1 Volledigheid referentiesituatie, concreetheid opgaven en ambities en navolgbaarheid beoordelingen 5

1.2 Specifieke punten met betrekking tot natuur (Passende Beoordeling) 6

1.3 Punten met betrekking tot de keuzes die zijn gemaakt in de omgevingsvisie en de wijze waarop milieu wordt meegenomen in het vervolgtraject 6

2 Volledigheid referentiesituatie, concreetheid opgaven en ambities en navolgbaarheid beoordelingen 6

2.1 Lucht 7

2.2 Beeldmateriaal lucht 8

2.3 Referentiesituatie, opgaven en effectbeoordeling 10

2.4 Geluid (verkeer) 12

2.4.1 Beeldmateriaal geluid (verkeer) 13

2.4.2 Referentiesituatie, opgaven en effectbeoordeling 13

2.5 Geluid (activiteit) 15

2.5.1 Referentiesituatie, opgaven en effectbeoordeling 16

2.6 Bodemkwaliteit 17

2.6.1 Referentiesituatie, opgaven en effectbeoordeling 17

2.7 Grondwaterkwaliteit 19

2.7.1 Referentiesituatie, opgaven en effectbeoordeling 19

2.8 Oppervlaktewaterkwaliteit 20

2.8.1 Beeldmateriaal oppervlaktewaterkwaliteit 21

2.8.2 Referentiesituatie, opgaven en effectbeoordeling 22

2.9 Externe veiligheid 23

2.9.1 Beeldmateriaal externe veiligheid 24

2.9.2 Referentiesituatie, opgaven en effectbeoordeling 26

2.10 Geur 27

2.10.1 Beeldmateriaal geur 28

2.10.2 Referentiesituatie, opgaven en effectbeoordeling 28

2.11 Spuitzones 30

2.11.1 Referentiesituatie, opgaven en aanvulling effectbeoordeling 30

2.12 Samenvattende conclusies 31
3 Specifieke punten met betrekking tot natuur (Passende Beoordeling) 32
3.1 Aanleiding 32
3.2 Aanvulling ecologische beoordeling 32
3.2.1 Aanvulling Natuurnetwerk Nederland en biodiversiteit 32
3.3 Aanvulling Natura 2000-gebieden 33
3.3.1 Grondwater (watersysteemanalyse) 33
3.3.2 Oppervlaktewater 35
4 Punten met betrekking tot de keuzes omgevingsvisie en vervolgtraject 36
4.1 Varianten 36
4.2 Agenda voor het vervolg 36

1 Inleiding

Naar aanleiding van het advies van de Commissie mer[1] over het milieueffectrapport bij de omgevingsvisie van de gemeente Hilvarenbeek is deze oplegnotitie bij het MER geschreven. Deze oplegnotitie is bedoeld als aanvulling op het MER Omgevingsvisie Hilvarenbeek. Het MER, inclusief de bijlagen, blijft dus onveranderd. In deze notitie wordt ingegaan op de punten uit het advies van de Commissie mer. Deze punten zijn grofweg in te delen in drie hoofdstukken:

1. Punten met betrekking tot volledigheid referentiesituatie, concreetheid opgaven en ambities en navolgbaarheid beoordelingen
2. Specifieke punten met betrekking tot natuur (Passende Beoordeling)
3. Punten met betrekking tot de keuzes die zijn gemaakt in de Omgevingsvisie en de wijze waarop milieu wordt meegenomen in het vervolgtraject

1.1 Volledigheid referentiesituatie, concreetheid opgaven en ambities en navolgbaarheid beoordelingen

De focus ligt hierbij op de vijf gebiedsgerichte uitwerkingen in relatie tot de milieumengpanelen. Per thema in het paneel is op gebiedsniveau de huidige situatie en autonome ontwikkeling beschreven. Dit is gedaan op basis van de leefomgevingsfoto, zoals opgenomen in het MER, aangevuld met eventuele aanvullende en recente studies. Het betreft in principe steeds dezelfde acht thema's: lucht, geluid (activiteit), geluid (verkeer), bodemkwaliteit, waterkwaliteit, externe veiligheid, geur en spuitzones.

Op basis van deze beschrijvingen is op hoofdlijnen en door middel van expert judgement bepaald hoe de referentiesituatie zich verhoudt tot de ambities uit het milieumengpaneel. Voor het bepalen van de opgave is dus gekeken naar de ambitie in relatie tot de situatie in de referentiesituatie. Als voor het thema luchtkwaliteit bijvoorbeeld niet voldaan wordt aan de wettelijke grenswaarden ('basis op orde' is nog niet bereikt) en de ambitie is hoog of middelhoog, dan weten we dat er in dit gebied nog een grote opgave ligt op het gebied van luchtkwaliteit. Dit in combinatie met het feit dat de gemeente maar beperkt invloed heeft op deze luchtkwaliteit. Op deze wijze is, zoals gevraagd door de Commissie mer, de opgave per gebied concreter gemaakt en is er meer inzicht in de inspanning die nodig is om de ambities uit de visie te behalen.

Nadat de huidige stand van zaken en de te verwachten autonome ontwikkeling van de genoemde thema's expliciet is gemaakt, is er ook specifieker iets te zeggen over de impact van de keuzes die worden gemaakt in de visie. Gebruikmakend van de eerdere beoordelingen in het MER en op basis van een kwalitatieve inschatting zijn gebiedsspecifiek eventuele aanvullende effecten beschreven. Daarbij is aandacht besteed aan de punten van de Commissie mer met betrekking tot de navolgbaarheid van de beoordelingen en zijn deze waar nodig aangescherpt of aangevuld. De effectbeoordeling is dus te lezen in aanvulling op de effectbeoordeling van de thema's zoals die al beschreven staat in het MER.

In de tabel wordt, waar relevant, benoemd in hoeverre bepaalde ambities of ontwikkelingen elkaar in de weg zitten (strijdigheden) of elkaar juist versterken (synergie).

[1] 16 juni 2025: a3899ts

1.2 Specifieke punten met betrekking tot natuur (Passende Beoordeling)

Zoals gevraagd door de Commissie mer, is op hoofdlijnen een beschrijving van het functioneren van het systeem van water, bodem, natuur en landschap gegeven. Daarbij is gebruikgemaakt van bestaande bronnen. Dit betreft onder andere de LESA uit de natuurdoelanalyse West-Brabant. Vervolgens is op hoofdlijnen een risico-inschatting gemaakt van mogelijke negatieve gevolgen voor Natura 2000-gebieden, het NNB en biodiversiteit in het algemeen. Daarnaast is inzicht gegeven in maatregelen waarmee negatieve gevolgen kunnen worden voorkomen en die kunnen bijdragen aan het realiseren van ambities voor beschermde natuur en biodiversiteit.

1.3 Punten met betrekking tot de keuzes die zijn gemaakt in de omgevingsvisie en de wijze waarop milieu wordt meegenomen in het vervolgtraject

Dit onderdeel laat zien hoe de varianten tot stand zijn gekomen, op basis van de verschillende opgaven en bijbehorende ruimteclaims (op hoofdlijnen). Verder wordt ingegaan op een agenda voor het vervolg.

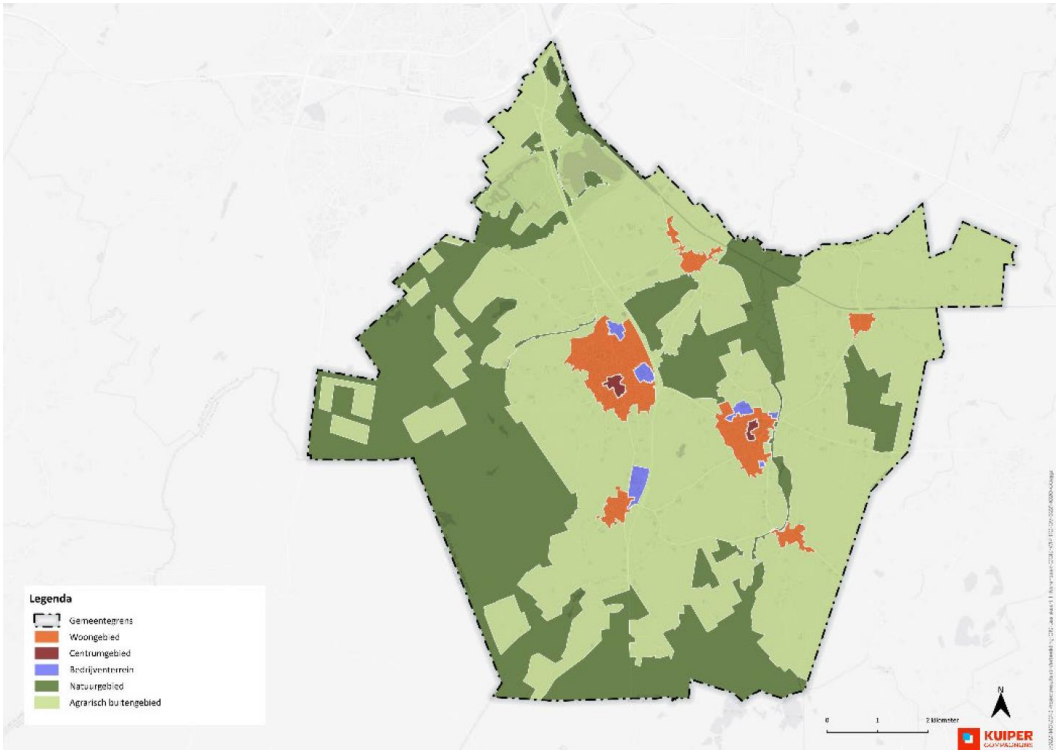
2 Volledigheid referentiesituatie, concreetheid opgaven en ambities en navolgbaarheid beoordelingen

In dit hoofdstuk wordt allereerst specifieker ingegaan op de referentiesituatie voor de thema's uit het milieumengpaneel: lucht, geluid (verkeer), geluid (activiteit), bodemkwaliteit, grondwaterkwaliteit, oppervlaktewaterkwaliteit, externe veiligheid, geur en spuitzones. De beschrijving wordt zoveel mogelijk toegespitst op de deelgebieden binnen de gemeente. De deelgebieden zijn de woongebieden, centrumgebieden, bedrijventerreinen, natuurgebieden en het agrarisch buitengebied (figuur 2.1).

Elke paragraaf van dit hoofdstuk beschrijft allereerst het beoordelingskader voor het betreffende thema, waar mogelijk en relevant aangepast en toegespitst voor de deelgebieden. Een nadere onderbouwing van dit beoordelingskader is opgenomen in bij bijlage 1, beschrijving en beoordeling HSAO, van het plan – MER Omgevingsvisie Hilvarenbeek. Vervolgens volgt een subparagraaf met ondersteunend beeldmateriaal van de huidige situatie, als dat beeldmateriaal er is. Daarna volgt een tabel met daarin per deelgebied de huidige situatie, de autonome ontwikkelingen, de opgave (referentiesituatie i.r.t. het mengpaneel) en de aangescherpte effectbeoordeling van de maatregelen uit de visie. Wanneer een uitspraak in de tabel voor meerdere deelgebieden geldt dan is deze één keer beschreven en zijn rijen samengevoegd.

De kleurcodering in de tabellen is als volgt:

Goed
Redelijk/neutraal
Slecht

Figuur 2.1 Verdeling deelgebieden binnen de gemeente Hilvarenbeek

2.1 Lucht

Metingen van fijnstof en stikstofdioxide (NO2) zijn luchtverontreinigingen die worden gebruikt in het beoordelen van luchtkwaliteit. Fijnstof wordt gemeten aan de hand van PM10 (fijnstof kleiner dan 10 micrometer), PM 2,5 (fijnstof kleiner dan 2,5 micrometer) en ultrafijnstof (UFP: fijnstof kleiner dan 0,1 micrometer).

De concentraties van PM2,5 en PM10 en NO2 worden jaarlijks landelijk en provinciaal gemeten en gerapporteerd. In de beoordeling van de huidige situatie worden deze concentraties gebruikt als criterium. In de beoordeling van de autonome ontwikkeling wordt er kwalitatief beoordeeld of er een verbetering of verslechtering ten opzichte van de huidige situatie verwacht wordt.

Tabel 2.1 geeft een overzicht van EU-normen en WHO-richtlijnen omtrent luchtkwaliteit. De Europese richtlijn 2008/50/EG beschrijft wettelijke grenswaarden voor concentraties in de lucht.

Tabel 2.1 Normen en richtlijnen voor luchtkwaliteit

Stof	Eu-norm (µg/m3)	WHO-richtlijn (µg/m3)
NO2	40	10
PM10	40	15
PM2,5	25	10

Als niet voldaan wordt aan de EU-normen wordt de huidige situatie als slecht beoordeeld. Wordt voldaan aan de EU-norm dan is de huidige situatie redelijk en wordt zelfs voldaan aan de WHO-richtlijn[2] dan wordt de huidige situatie als goed beoordeeld.

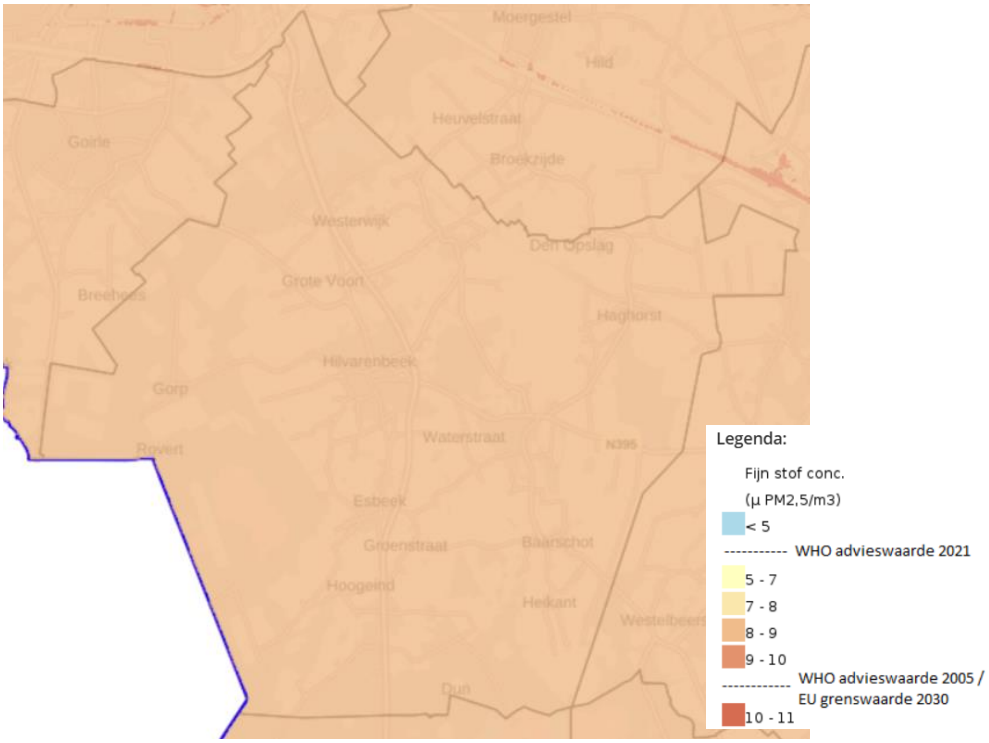
[2] Nieuwe WHO-advieswaarden luchtkwaliteit - Schone lucht akkoord

Tabel 2.2 Beoordeling luchtkwaliteit

Indicator	Criterium	Slecht	Redelijk	Goed
Luchtkwaliteit	Plaatselijke luchtkwaliteit: Concentraties PM2,5 en PM10 en NO2	Hoger dan wettelijke EU-normen	Voldoen aan EU-norm	Voldoen aan WHO-richtlijnen

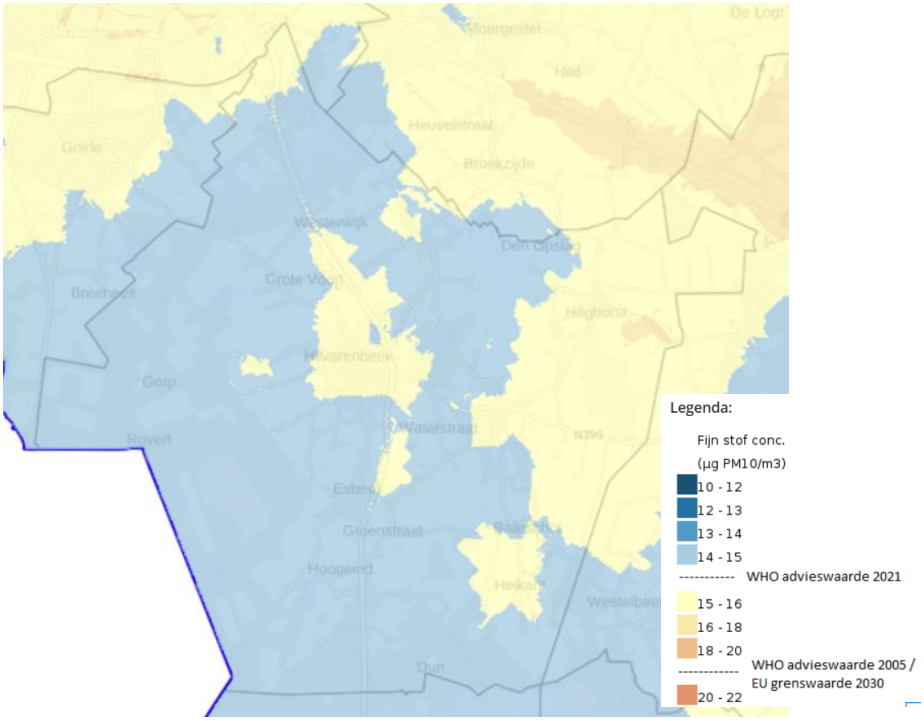
2.2 Beeldmateriaal lucht

Onderstaande figuur geeft de situatie voor PM2,5 binnen de gemeente weer.

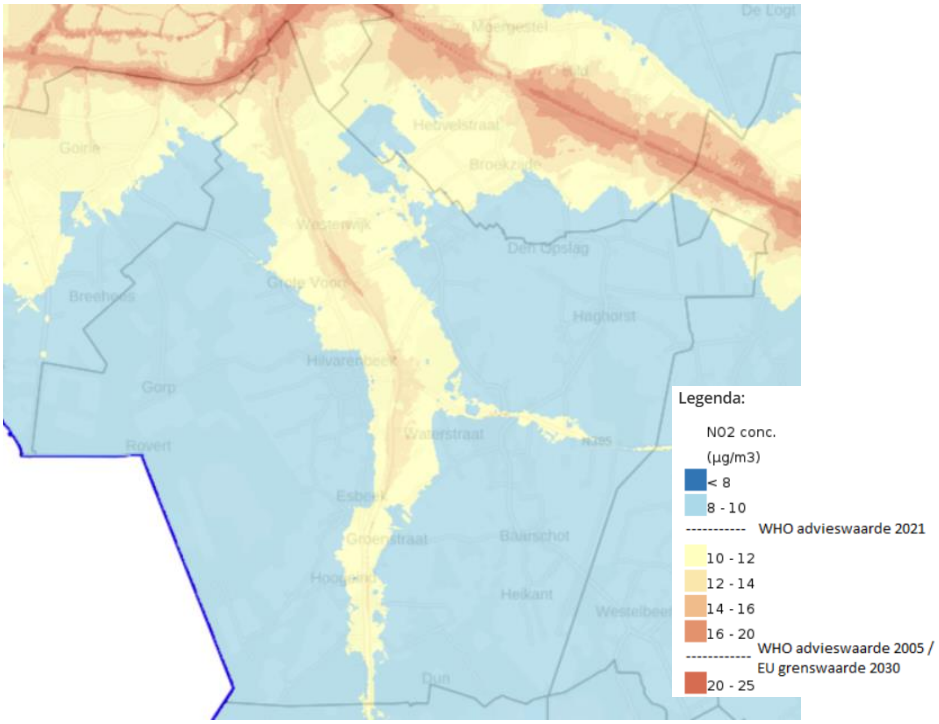
Figuur 2.2 Fijnstof (PM2,5) in de gemeente Hilvarenbeek (Bron: Atlas leefomgeving)

Onderstaande figuur geeft de situatie voor PM10 binnen de gemeente weer.

Figuur 2.3 Fijnstof (PM10) in de gemeente Hilvarenbeek (Bron: Atlas leefomgeving)

Onderstaande figuur geeft de situatie voor stikstof (NO_2) binnen de gemeente weer.

Figuur 2.4 Stikstof (NO_2) in de gemeente Hilvarenbeek (Bron: Atlas leefomgeving)

2.3 Referentiesituatie, opgaven en effectbeoordeling

In onderstaande tabel is per deelgebied de huidige situatie beschreven. Voor wat betreft de autonome ontwikkeling geldt dat de verwachting is dat de luchtkwaliteit verbetert als gevolg van reductie van broeikasgassen, emissieloos wegverkeer, gebruik van duurzame energiebronnen, landbouwtransitie. Tegelijkertijd is het de verwachting dat de grenswaarden in de toekomst (vanaf 2030) vaker worden overschreden door nieuwe, strengere Europese normen voor fijnstof en stikstofdioxide.[3] Deze beoordeling is voor ieder deelgebied gelijk (groen).

Tabel 2.3 Beoordeling luchtkwaliteit

Deelgebied	Huidige situatie	Opgave (referentiesituatie i.r.t. mengpaneel)	Aanvulling effectbeoordeling maatregelen visie
Woongebieden	De concentraties PM2,5 en PM10 zijn binnen de woongebieden redelijk. Bij Esbeek en een heel klein stukje van Hilvarenbeek is de kwaliteit goed voor PM10. Voor wat betreft de concentratie stikstof is de score redelijk; met name rondom de N269 en de A58 liggen de waarden hoger. Voor de kern Hilvarenbeek en Esbeek, maar ook in iets mindere mate voor Biest-Houtakker en Diessen zijn de concentraties redelijk voor stikstof. In Haghorst zelfs goed.	Een middelhoge ambitie betekent dat er geen grote opgave is, aangezien de situatie nu ook al redelijk is (basis op orde) en het de verwachting is dat deze ook autonoom zal verbeteren.	+ Geen ruimte voor nieuwe bedrijven in woongebieden. Nieuwe bedrijven vestigen zich op de daarvoor bestemde locaties. + Bedrijven met hogere milieucategorieën kunnen zich vestigen op bedrijventerreinen, mits de milieubelasting gelijk blijft. - Agrariërs krijgen de ruimte om hun activiteiten uit te breiden in het agrarisch buitengebied. Hoewel zij de best beschikbare technieken moeten toepassen, kan dit nadelig zijn voor de luchtkwaliteit, ook in andere deelgebieden.
Centrumgebieden	De concentratie PM2,5 en PM10 zijn binnen de centrumgebieden redelijk. Voor stikstof zijn de concentraties goed.	Een middelhoge ambitie betekent dat er geen grote opgave is, aangezien de situatie nu ook al redelijk is (basis op orde) en het de verwachting is dat deze ook autonoom zal verbeteren.	+ Autoverkeer wordt beperkt. + Bedrijven met hogere milieucategorieën kunnen zich vestigen op bedrijventerreinen, mits de milieubelasting gelijk blijft. Dit zorgt in ieder geval dat er geen verslechtering zal optreden. - Agrariërs krijgen de ruimte om hun activiteiten uit te breiden in het agrarisch buitengebied. Hoewel zij de best beschikbare technieken moeten toepassen, kan dit nadelig zijn voor de luchtkwaliteit, ook in andere deelgebieden. Wel wordt

[3] Bron: Publiekssamenvatting RIVM-rapport 2024-0133 in Advies lucht Monitoring luchtkwaliteit 2024 Gemeente Hilvarenbeek, 22 januari 2025.

Deelgebied	Huidige situatie	Opgave (referentiesituatie i.r.t. mengpaneel)	Aanvulling effectbeoordeling maatregelen visie
			gezegd dat het doel ook is om de milieubelasting te verlagen.
Bedrijventerreinen	De concentraties PM2,5 en PM10 zijn redelijk op bedrijventerreinen. Bij Esbeek valt op dat het dorp zelf voor PM10 wel lijkt te voldoen aan de WHO-advieswaarde voor (goed), maar het bedrijventerrein bij het dorp juist niet (redelijk). De concentraties stikstof voor de bedrijventerreinen bij Hilvarenbeek en Esbeek zijn redelijk. Voor de terreinen bij Diessen zijn de concentraties ook redelijk, met wellicht hier en daar wat kleine stukjes goed.	Basis op orde en voldoen aan wettelijke waarden betekent dat er geen grote opgave is voor luchtkwaliteit, aangezien de situatie nu ook al redelijk is (basis op orde) en het de verwachting is dat deze ook autonoom zal verbeteren.	- Minder prioriteit voor het stimuleren van actieve mobiliteit; verantwoordelijkheid ligt bij werkgever. + Bedrijven kunnen zich ontwikkelen, mits de milieubelasting gelijk blijft. Dit zorgt in ieder geval dat er geen verslechtering zal optreden.
Natuurgebieden	De concentraties van PM2,5 in natuurgebieden zijn redelijk. De concentraties voor PM10 zijn grotendeels goed. Enkele uitzonderingen waar de concentraties redelijk zijn: het noordelijkste puntje van de gemeente en het natuurgebied dat in het oosten van de gemeente ligt. De concentraties stikstof zijn in de meeste gebieden goed. In een aantal stukken direct langs de N269 (in het noorden, ten oosten van Hilvarenbeek en in het zuiden), de N395 (het deel tussen Hilvarenbeek en Diessen) of de A58 (in het	Een middelhoge tot hoge ambitie betekent dat er voor het stuk natuur in het noorden en voor het oostelijk gelegen natuurgebied een opgave is om daar de luchtkwaliteit te verbeteren naar een hoog niveau. Bronnen van slechtere luchtkwaliteit zijn mogelijk de wegen die in/naast de gemeente liggen en agrarische bedrijven. Om daar iets in te verbeteren is de gemeente niet geheel zelf in de lead en zal het dus lastig zijn om de ambitie te behalen.	-/+ Waar nodig verbetering infrastructuur (-), actieve mobiliteit stimuleren door regionale fietsroutes (+) + Milieubelasting tot een minimum beperken door strengere regels te hanteren in omliggende gebieden voor bijvoorbeeld stikstof: rondom Natura 2000-gebieden is een buffer van 250 meter opgenomen waarbinnen activiteiten geen negatieve effecten mogen hebben op het desbetreffende Natura 2000-gebied. - Agrariërs krijgen de ruimte om hun activiteiten uit te breiden in het agrarisch buitengebied. Hoewel zij de best beschikbare technieken moeten toepassen, kan dit nadelig zijn voor de luchtkwaliteit, ook in andere deelgebieden. Wel wordt gezegd dat het doel ook is om de milieubelasting te verlagen.

Deelgebied	Huidige situatie	Opgave (referentiesituatie i.r.t. mengpaneel)	Aanvulling effectbeoordeling maatregelen visie
	noorden) zijn de concentraties redelijk.		
Agrarisch buitengebied	De concentraties van PM2,5 in het agrarisch buitengebied zijn redelijk. De concentraties PM10 zijn grotendeels goed. Enkele uitzonderingen waar de concentraties redelijk zijn: de gebieden direct rondom de kernen en het oostelijk deel van de gemeente. Ten oosten van Haghorst ligt een klein gebied waar de luchtkwaliteit zelfs nog maar net voldoet aan de EU-grenswaarde. De concentraties voor stikstof zijn grotendeels goed. In een aantal stukken zijn de concentraties redelijk: stukken direct langs de N269 (in het noorden, ten oosten van Hilvarenbeek en in het zuiden), langs de N395 (het deel tussen Hilvarenbeek en Diessen) of langs de A58 (in het noorden). Een paar heel kleine stukjes langs de A58 voldoen ook niet aan de EU-grenswaarde (slecht).	Een middelhoge ambitie betekent dat er geen grote opgave is, aangezien de situatie nu ook al redelijk is (basis op orde) en het de verwachting is dat deze ook autonoom zal verbeteren.	+ Inzet op actieve mobiliteit door aanleg van regionale fietsroutes en verbinden van kernen met omliggende gebieden. + Sturing op het verlagen van de milieubelasting. Het is onduidelijk hoe dit er voor luchtkwaliteit uitziet. - Agrariërs krijgen de ruimte om hun activiteiten uit te breiden in het agrarisch buitengebied. Hoewel zij de best beschikbare technieken moeten toepassen, kan dit nadelig zijn voor de luchtkwaliteit, ook in andere deelgebieden. Wel wordt dus ook gezegd dat het doel is om de milieubelasting te verlagen.

2.4 Geluid (verkeer)

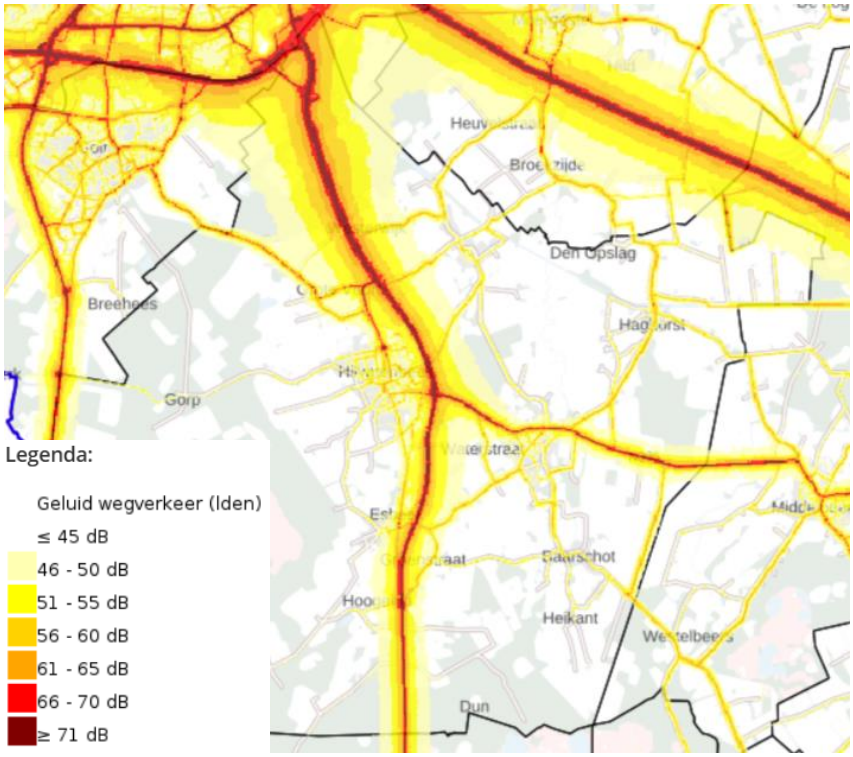
Overlast als gevolg van geluid kan uiteindelijk leiden tot gezondheidsklachten bij de gehinderden. Voor verkeerslawaai wordt de huidige situatie beoordeeld op basis van de WHO-grenswaarde voor wegverkeer. Hieronder is weergegeven wanneer de geluidswaarden van wegverkeer worden beoordeeld als goed, redelijk of slecht. Voor de beoordeling van de autonome ontwikkeling wordt kwalitatief beoordeeld of er een verbetering of verslechtering ten opzichte van de huidige situatie verwacht wordt.

Tabel 2.4 Indicatoren geluid

Indicator	Criterium	Slecht	Redelijk	Goed
Geluid	WHO-grenswaarde wegverkeer (53dB Lden[4])	Ruim boven WHO-grenswaarde	Net boven WHO-grenswaarde	Voldoet aan WHO-grenswaarde

2.4.1 Beeldmateriaal geluid (verkeer)

Onderstaande figuur geeft de situatie voor het geluid van wegverkeer binnen en rond de gemeente weer.

Figuur 2.5 Geluid van wegverkeer (Bron: Atlas van de leefomgeving)

2.4.2 Referentiesituatie, opgaven en effectbeoordeling

In onderstaande tabel is per deelgebied de huidige situatie beschreven. Voor wat betreft de autonome ontwikkeling geldt dat mobiliteit duurzamer zal worden, maar dat heeft nauwelijks effect voor geluid van wegen waar de maximaal snelheid 80 km/u of hoger is en dat zijn de wegen die ook in huidige situatie de overlast geven. De beoordeling blijft daarom redelijk. De beoordeling is voor alle deelgebieden hetzelfde.

[4] Lden staat voor Lday-evening-night en geeft de gemiddelde geluidswaarde aan gedurende een etmaal.

Tabel 2.5 Beoordeling geluid (verkeer)

Deelgebied	Huidige situatie	Opgave (referentiesituatie i.r.t. mengpaneel)	Aanvulling effectbeoordeling maatregelen visie
Woongebieden	Rondom de doorgaande wegen worden de hoogste waarden gemeten. Voor de woongebieden betekent dat over het algemeen dat het redelijk is, met in Hilvarenbeek aan de noordkant een paar delen waar de situatie slecht is.	Een middelhoge ambitie betekent dat er een opgave ligt om de situatie te verbeteren, met name rondom de doorgaande wegen. Dat zal voor de rijks- en provinciale wegen lastig zijn, omdat de gemeente daar maar beperkt zeggenschap over heeft. Het behalen van deze ambitie heeft de gemeente dus niet in eigen hand.	+ Stimuleren van actieve mobiliteit. + Route voor landbouwverkeer om de kern van Hilvarenbeek heen liggen. + Autoverkeer in de kernen beperken kan positief werken voor geluid in de woongebieden. - Nieuwe woningen kunnen een verkeersaantrekkende werking hebben, wat kan zorgen voor meer verkeerslawaai. - Het ontwikkelen van recreatie en toerisme kan voor een toename van (auto)verkeer zorgen, wat negatief kan zijn voor de geluidsbelasting, ook in de woongebieden.
Centrumgebieden	Ook in het centrum gebied zorgt wegverkeer voor geluidsbelasting. De situatie is hier redelijk.	Een middelhoge ambitie betekent dat er een opgave ligt om de situatie te verbeteren, met name rondom de doorgaande wegen. Dat zal voor de rijks- en provinciale wegen lastig zijn, omdat de gemeente daar maar beperkt zeggenschap over heeft. Het behalen van deze ambitie heeft de gemeente dus niet in eigen hand.	+ Stimuleren van actieve mobiliteit. + Autoverkeer in de kernen beperken. + Route voor landbouwverkeer om de kern van Hilvarenbeek heen liggen (relevant voor zover deze eerder door het centrumgebied liep).
Bedrijventerreinen	Hiervoor geldt hetzelfde als voor de woongebieden, namelijk dat de situatie redelijk is.	Basis op orde: de situatie is redelijk, niet goed. Het ligt eraan welk uitgangspunt wordt genomen voor ‘basis op orde’ hoe groot de opgave is. De WHO-richtlijnen worden nog niet behaald, dus daar ligt een behoorlijke opgave, vooral omdat het gaat om geluid van met name N-wegen waar de gemeente niet de beheerder van is.	+ Bedrijven zoals distributiecentra worden uitgesloten, wat kan leiden tot minder verkeer en dus minder verkeerslawaai. - Minder prioriteit voor stimuleren actieve mobiliteit. + Bedrijven kunnen zich ontwikkelen, mits de milieubelasting gelijk blijft.

Deelgebied	Huidige situatie	Opgave (referentiesituatie i.r.t. mengpaneel)	Aanvulling effectbeoordeling maatregelen visie
Natuurgebieden	Over het algemeen: goed. Alleen daar waar er wegen langs of door natuurgebieden lopen (klein stukje aan de westkant, de N269 in het zuiden en de natuur aan de noordkant van de N395) redelijk tot slecht.	Middelhoge tot hoge ambitie. Dat is een behoorlijke opgave in de nabijheid van de N-wegen. Over het algemeen geldt echter dat de geluidsbelasting in dit gebied beperkt. Daarmee lijkt de opgave in het grootste deel van het gebied wel haalbaar.	+ Natura 2000-gebieden zoveel mogelijk vrij houden van (belastende) activiteiten. -/+ Waar nodig verbetering infrastructuur (-), actieve mobiliteit stimuleren door regionale fietsroutes (+). + Milieubelasting tot een minimum beperken door strengere regels te hanteren in omliggende gebieden voor bijvoorbeeld stikstof: rondom Natura 2000-gebieden is een buffer van 250 meter opgenomen waarbinnen activiteiten geen negatieve effecten mogen hebben op het desbetreffende Natura 2000-gebied.
Agrarisch buitengebied	Over het algemeen: goed. Alleen langs de A58, de N269, de N395 en de Goirlesedijk is de situatie redelijk tot slecht.	Basis op orde: de situatie is over het algemeen goed. Voor de gebieden waar het ‘redelijk’, zal het ook lastig zijn om bijvoorbeeld te voldoen aan de WHO-norm, omdat het gaat om geluid van met name N-wegen waar de gemeente niet de beheerder van is.	+ Stimuleren van actieve mobiliteit door aanleg van regionale fietsroutes en verbinden van kernen met omliggende gebieden. + Verlagen van de milieubelasting. Het wordt echter niet duidelijk hoe.

2.5 Geluid (activiteit)

Overlast als gevolg van geluid kan uiteindelijk leiden tot gezondheidsklachten bij de gehinderden. De huidige situatie met betrekking tot industrielawaai wordt beoordeeld op basis van de mate van geluidsoverlast door bedrijven. Daarbij wordt onder andere gekeken of er sprake is van een (grote) overschrijding van het geluidproductieplafond (gpp). Voor de beoordeling van de autonome ontwikkeling wordt kwalitatief beoordeeld of er een verbetering of verslechtering ten opzichte van de huidige situatie verwacht wordt.

Tabel 2.6 Indicatoren geluid (activiteit)

Indicator	Criterium	Slecht	Redelijk	Goed
Geluid	Geluidsoverlast door bedrijven	Veel overlast door bedrijven	Enige overlast door bedrijven	Geen overlast door bedrijven

2.5.1 Referentiesituatie, opgaven en effectbeoordeling

In onderstaande tabel is per deelgebied de huidige situatie beschreven. Voor wat betreft de autonome ontwikkeling geldt dat er geen substantiële verwachte toe- of afname van geluid door activiteiten wordt verwacht. Activiteiten moeten ook in de toekomst voldoen aan de normen. De beoordeling blijft daarom goed en is voor alle deelgebieden hetzelfde.

Tabel 2.7 Beoordeling geluid (activiteit)

Deelgebied	Huidige situatie	Opgave (referentiesituatie i.r.t. mengpaneel)	Aanvulling effectbeoordeling maatregelen visie
Woongebieden	Geluid door industrie: geen overschrijding van gpp's door bedrijven. Geen klachten bekend van agrarische bedrijven[5].	Middelhoge ambitie: de situatie is goed, dus gaat het er met name om dat de maatregelen van de visie de situatie niet verslechteren.	Geen aanvullingen.
Centrumgebieden	Bij tijden enige hinder door evenementen, door recreatie of winkelend publiek. Er is geen sprake van overlast van (agrarische) bedrijven.	Basis op orde om ruimte te geven voor horeca en evenementen. Dit maakt de opgave niet groot. Wel is het belangrijk om ervoor te zorgen dat de situatie (goed) niet verslechtert. Uitgangspunt van de gemeente voor de visie is dat er geen ruimte is voor toename van evenementen/horeca, want anders gaat de situatie er mogelijk wel op achteruit.	Geen aanvullingen.
Bedrijventerreinen	Geen overschrijding van gpp's door bedrijven.	Basis op orde tot middelhoge ambitie door minimaal te voldoen aan wettelijke waarden. Dit betekent vooral dat ontwikkelingen geen overschrijding van gpp's mogen veroorzaken. Het is niet duidelijk wat deze ambitie exact betekent voor de gemeente.	Geen aanvullingen.
Natuurgebieden	Geen overschrijding bekend.	Middelhoge tot hoge ambitie met als doel de biodiversiteit te verhogen. Dit betekent dat activiteiten de situatie niet mogen aantasten. Hoe de gemeente de situatie wil verbeteren of wat een hoog ambitieniveau betekent, zal verder uitgewerkt moeten worden: de opgave is vooralsnog onduidelijk.	De inpassing van energieopwekking wordt toegestaan binnen strenge voorwaarden op het gebied van natuur en landschap. Een windmolen zou kunnen leiden tot een toename van geluid.

[5] Dit is overgenomen uit bijlage 1 bij het MER, de beschrijving en beoordeling van de HSAO en is gebaseerd op informatie die van de gemeente is ontvangen.

Deelgebied	Huidige situatie	Opgave (referentiesituatie i.r.t. mengpaneel)	Aanvulling effectbeoordeling maatregelen visie
Agrarisch buitengebied	Geen klachten bekend van agrarische bedrijven.	Basis op orde zal betekenen dat ontwikkelingen eventueel geluid mogen veroorzaken, maar dat ze de normen niet mogen overschrijven. De opgave zal wel zijn om ervoor te zorgen dat activiteiten in het agrarisch buitengebied geen negatief effect op natuurgebieden hebben, maar gezien de ambitie voor natuurgebieden juist een positief effect.	Er wordt maximaal ingezet op een passend energielandschap.

2.6 Bodemkwaliteit

Als de bodemkwaliteit voldoet is dat goed, voldoet deze niet dan is dat slecht. Is de bodemkwaliteit onbekend dan is dat beoordeeld redelijk/neutraal.

2.6.1 Referentiesituatie, opgaven en effectbeoordeling

Voor wat betreft de autonome ontwikkeling geldt dat de bodem mogelijk verbetert door bijvoorbeeld verontreinigingen die moeten worden gesaneerd, als gevolg waarvan de bodemkwaliteit erop vooruitgaat.

Tabel 2.8 Beoordeling bodemkwaliteit

Deelgebied	Huidige situatie	Opgave (referentiesituatie i.r.t. mengpaneel)	Aanvulling effectbeoordeling maatregelen visie
Woongebieden	Geen gemeente dekkende gegevens over de huidige bodemkwaliteit bekend[6].	Basis op orde: geen grote opgave, want sanering moet al wanneer er verontreinigingen zijn ter plaatse van een gewenst ontwikkeling.	+ Nieuwe ontwikkelingen worden geleid door bodem en water. + Eventuele verontreinigingen zullen bij woningbouwontwikkelingen gesaneerd moeten worden, waardoor de situatie erop vooruitgaat. + Aan de randen van de kernen kunnen vanuit de omliggende agrarische percelen verontreinigingen in de bodem terechtkomen. Een natuurinclusieve agrarische sector kan voor verbetering zorgen.
Centrumgebieden			+ Eventuele verontreinigingen zullen bij woningbouwontwikkelingen gesaneerd moeten worden, waardoor de situatie erop vooruitgaat.

[6] Wel beschikt de gemeente over de een bodemfunctieklassenkaart. Dit is een kaart waarop de gemeente de toekomstige functies van de bodem weergeeft, zoals 'Industrie', 'Wonen' of 'Landbouw/natuur'. De kaart helpt bij het bepalen van de eisen voor het toepassen van grond en het vaststellen van saneringsdoelen maar geeft geen direct inzicht in de huidige bodemkwaliteit.

Deelgebied	Huidige situatie	Opgave (referentiesituatie i.r.t. mengpaneel)	Aanvulling effectbeoordeling maatregelen visie
Bedrijventerreinen			+ Eventuele verontreinigingen zullen bij de ontwikkeling van (nieuwe) bedrijventerreinen gesaneerd moeten worden, waardoor de situatie erop vooruitgaat.
Natuurgebieden		Middelhoge tot hoge ambitie: afhankelijk van de status nu is het de vraag hoe de gemeente hiervoor gaat zorgen. Het is op dit moment niet duidelijk hoe groot de opgave is om deze ambitie te behalen.	+ Maximale inzet op herstel van het bodem- en watersysteem. + Nieuwe ontwikkelingen moeten passen bij de landschappelijke ondergrond. + Rondom Natura 2000-gebieden is een buffer van 250 meter opgenomen waarbinnen activiteiten geen negatieve effecten mogen hebben op het desbetreffende Natura 2000-gebied. Daarbij gaat het vooral om waterbeheer, gewasbeschermingsmiddelen en stikstof. Dit is ook positief voor de bodemkwaliteit.
Agrarisch buitengebied		Basis op orde tot middelhoge ambitie: streven naar een natuurinclusieve sector en bodem- en watersysteem op één. Het is onduidelijk hoe zich dit dan verhoudt tot de middelhoge tot hoge ambitie voor natuurgebieden, aangezien die veel in en rond agrarisch buitengebied liggen.	+ Bodem- en watersysteem staat op één om verdere verschraling en verdroging van de bodem tegen te gaan. + Beekdalen worden beschermd en overlast en nadelige gevolgen van gewasbestrijdingsmiddelen worden geminimaliseerd (tijdelijk) door middel van spuitzones en (permanent) door de overgang naar een natuurinclusieve agrarische sector. + Inzet op het realiseren van een natuurinclusieve agrarische sector door middel van natuur- en landschapsbeheer en een natuur- en diervriendelijkere productiewijze.

2.7 Grondwaterkwaliteit

Er is geen specifiek kaartmateriaal beschikbaar wat een gemeente dekkend beeld geeft van de grondwaterkwaliteit binnen de gemeente Hilvarenbeek[7] en daarom is gebruik gemaakt van kaarten uit waterkwaliteitsportaal. Uitgangspunt daarbij is de KRW. Als de grondwaterkwaliteit voldoet is dat goed, voldoet deze niet dan is dat slecht. Is de grondwaterkwaliteit grotendeels goed, maar niet overal, dan is dat beoordeeld redelijk.

2.7.1 Referentiesituatie, opgaven en effectbeoordeling

Voor wat betreft de autonome situatie geldt met het principe van water- en bodemsturend en de verduurzaming van de landbouw dat de grondwaterkwaliteit zal verbeteren. Wanneer vervuilde grond in het kader van ontwikkelingen gesaneerd wordt, dan werkt dat ook gunstig voor de grondwaterkwaliteit. De kwaliteit blijft dan goed. Dit is voor alle deelgebieden gelijk.

Tabel 2.9 Beoordeling grondwaterkwaliteit

Deelgebied	Huidige situatie	Opgave (referentiesituatie i.r.t. mengpaneel)	Aanvulling effectbeoordeling maatregelen visie
Woongebieden Centrumgebieden	Het waterkwaliteitsportaal laat zien dat de kwaliteit van de KRW-grondwaterlichamen bij een generieke test van de toestandsbeoordeling in 2020 goed was.	Basis op orde: geen grote opgave, alleen borgen dat de kwaliteit er niet op achteruit gaat.	+ Nieuwe ontwikkelingen worden geleid door bodem en water. + Eventuele verontreinigingen zullen bij woningbouwontwikkelingen gesaneerd moeten worden, waardoor de situatie erop vooruitgaat, uiteindelijk ook voor het grondwater. + Aan de randen van de kernen kunnen vanuit de omliggende agrarische percelen verontreinigingen in de bodem terechtkomen. Een natuurinclusieve agrarische sector kan voor verbetering zorgen.
Bedrijventerreinen		Basis op orde tot middelhoge ambitie: het is niet duidelijk wat de gemeente hiermee voor ogen heeft, gezien het feit dat de kwaliteit al goed is.	+ Eventuele verontreinigingen zullen bij de ontwikkeling van (nieuwe) bedrijventerreinen gesaneerd moeten worden, waardoor de situatie erop vooruitgaat, uiteindelijk ook voor het grondwater.
Natuurgebieden		Middelhoge tot hoge ambitie: het is niet duidelijk wat de gemeente hiermee voor ogen heeft, gezien het feit dat de kwaliteit al goed is.	+ Maximale inzet op herstel van het bodem- en watersysteem. + Nieuwe ontwikkelingen moeten passen bij de landschappelijke ondergrond.

[7] Wel is bekend dat in de gemeente in het algemeen een verhoogd zinkgehalte in het grondwater wordt aangetroffen als achtergrond waarde. Omdat nadere info hierover ontbreekt is dit gegeven verder niet gebruikt in deze beoordeling.

Deelgebied	Huidige situatie	Opgave (referentiesituatie i.r.t. mengpaneel)	Aanvulling effectbeoordeling maatregelen visie
			+ Rondom Natura 2000-gebieden is een buffer van 250 meter opgenomen waarbinnen activiteiten geen negatieve effecten mogen hebben op het desbetreffende Natura 2000-gebied. Daarbij gaat het vooral om waterbeheer, gewasbeschermingsmiddelen en stikstof. Dit is ook positief voor de bodem- en waterkwaliteit.
Agrarisch buitengebied		Middelhoge ambitie: het is niet duidelijk wat de gemeente hiermee voor ogen heeft, gezien het feit dat de kwaliteit al goed is. Wel ligt er een uitdaging gezien de middelhoge tot hoge ambitie voor de naastgelegen natuurgebieden.	+ Bodem- en watersysteem staat op één om verdere verschraling en verdroging van de bodem tegen te gaan. + Beekdalen worden beschermd en overlast en nadelige gevolgen van gewasbestrijdingsmiddelen worden geminimaliseerd (tijdelijk) door middel van spuitzones en (permanent) door de overgang naar een natuurinclusieve agrarische sector. + Inzet op het realiseren van een natuurinclusieve agrarische sector door middel van natuur- en landschapsbeheer en een natuur- en diervriendelijkere productiewijze.

2.8 Oppervlaktewaterkwaliteit

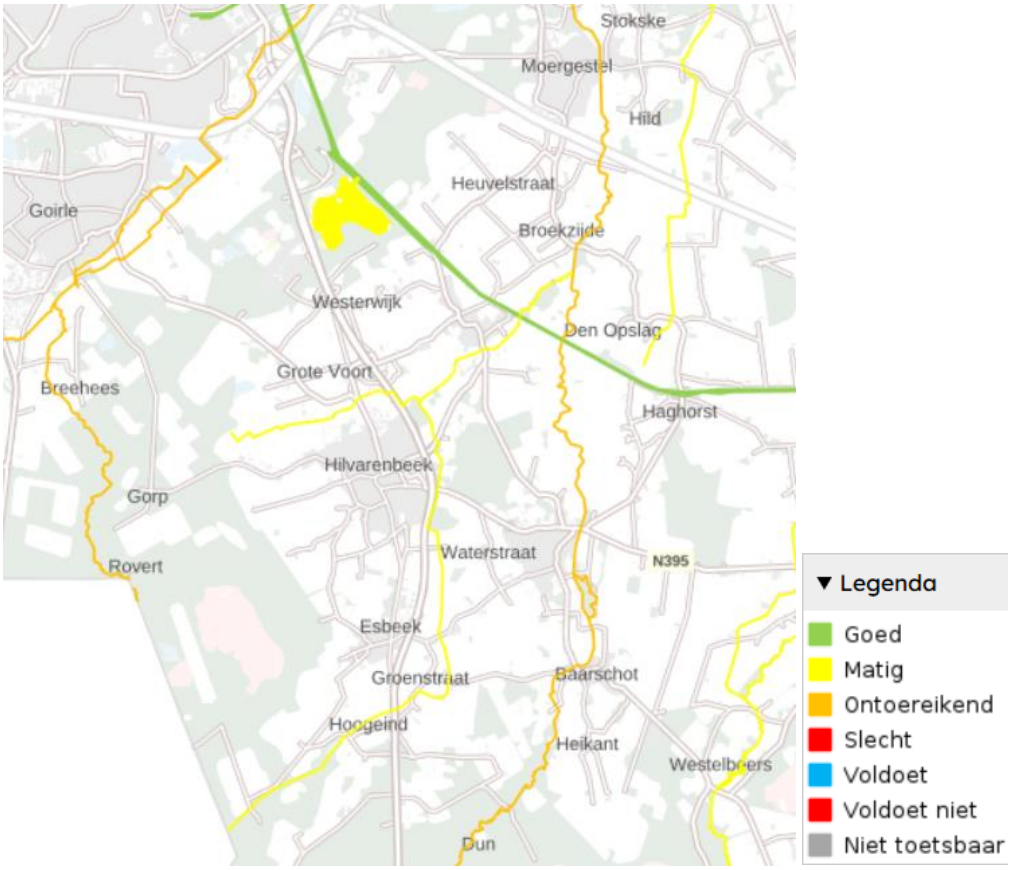
De waterkwaliteit is bekeken aan de hand van de KRW-normering van grond- en oppervlaktewater, net als dat in de beschrijving van de HSAO (bijlage 1 bij het MER) is gedaan. De focus ligt daardoor op het agrarisch buitengebied en de natuurgebieden, omdat alleen daar KRW-watergangen zijn. De KRW-normen gaan onder andere over de chemische en ecologische kwaliteit van het oppervlaktewater en daarnaast over het evenwicht en de kwaliteit van het grondwater, en geven zo een redelijk compleet beeld.

Tabel 2.10 Indicatoren waterkwaliteit

Indicator	Criterium	Slecht	Redelijk	Goed
Waterkwaliteit	Waterkwaliteit	KRW-normen niet gehaald	KRW-normen deels gehaald	KRW-normen grotendeels gehaald

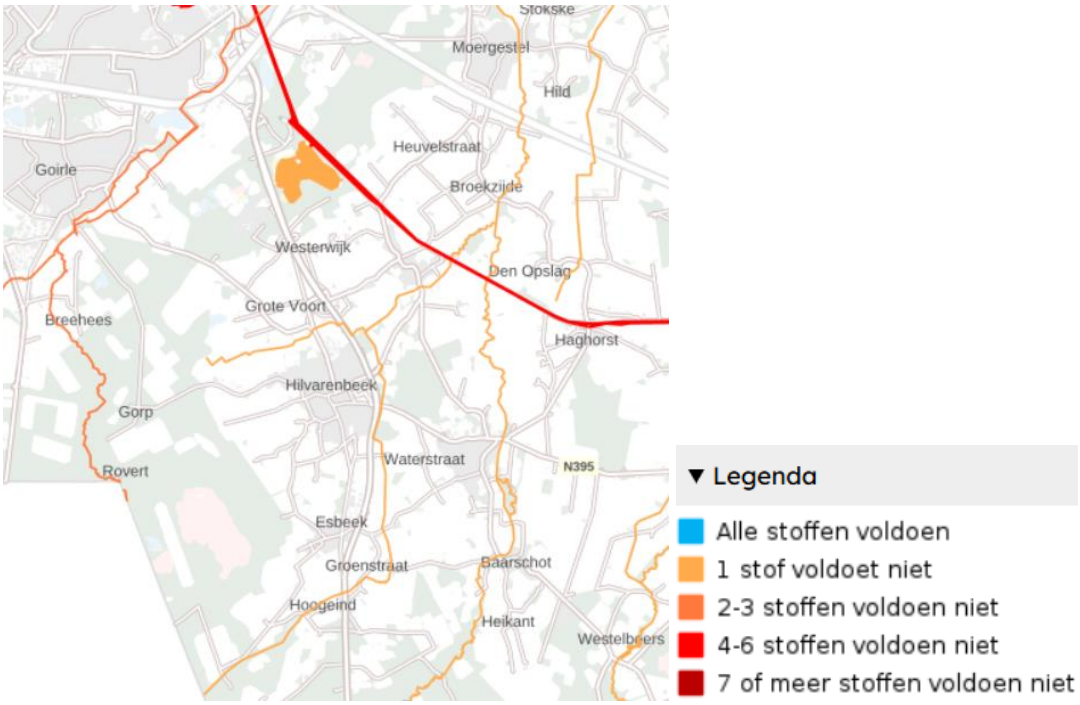
2.8.1 Beeldmateriaal oppervlaktewaterkwaliteit

Er bevinden zich in de gemeente een aantal KRW-oppervlaktewaterlichamen. De kwaliteit daarvan is matig tot ontoereikend.

Figuur 2.6 Ecologische waterkwaliteit oppervlaktewaterlichamen 2024 (Bron: Waterkwaliteitsportaal)

Ook op de kaart van de chemische waterkwaliteit van de oppervlaktewaterlichamen is te zien dat geen enkele daarvan voldoet voor alle stoffen. Minstens één stof voldoet niet in de meeste wategangen en in het Wilhelminakanaal in het noorden van de gemeente voldoen zelfs vier tot zes stoffen niet.

Figuur 2.7 Chemische waterkwaliteit oppervlaktewaterlichamen 2024 (Bron: Waterkwaliteitsportaal)

2.8.2 Referentiesituatie, opgaven en effectbeoordeling

Tabel 2.11 Beoordeling waterkwaliteit

Deelgebied	Huidige situatie	Autonome ontwikkeling	Opgave (referentiesituatie i.r.t. mengpaneel)	Aanvulling effectbeoordeling maatregelen visie
Woongebieden	Er zijn geen KRW waterlichamen in woongebieden aanwezig: neutraal.	Geen KRW	Middelhoge ambitie: het is niet duidelijk wat de gemeente hiermee voor ogen heeft.	Geen aanvullingen.
Centrumgebieden	Er zijn geen KRW waterlichamen in centrumgebieden aanwezig: neutraal.	Geen KRW	Basis op orde tot middelhoge ambitie: het is niet duidelijk wat de gemeente hiermee voor ogen heeft.	Geen aanvullingen.
Bedrijventerreinen	Er zijn geen KRW waterlichamen op bedrijventerreinen aanwezig: neutraal.	Geen KRW	Basis op orde tot middelhoge ambitie: het is niet duidelijk wat de gemeente hiermee voor ogen heeft.	Geen aanvullingen.
Natuurgebieden	KRW-lichamen zijn ontoereikend: slecht.	Droogte en piekbuien kunnen een negatief effect	Middelhoge tot hoge ambitie: dit betekent een behoorlijke opgave	Het wordt niet geheel duidelijk hoe de gemeente de kwaliteit van de KRW-

Deelgebied	Huidige situatie	Autonome ontwikkeling	Opgave (referentiesituatie i.r.t. mengpaneel)	Aanvulling effectbeoordeling maatregelen visie
		hebben op waterkwaliteit. Peilbeheer op basis van water en bodem sturend kan bijdragen aan de waterkwaliteit.	voor de watergangen die door de natuurgebieden lopen om deze te laten voldoen aan de KRW-normen, zeker gezien de ligging ervan nabij agrarische gebieden.	lichamen wil gaan verbeteren. + Wel wordt voor het agrarisch buitengebied gesteld dat de overlast en de nadelige gevolgen van gewasbestrijdingsmiddelen (tijdelijk) geminimaliseerd worden door middel van spuitzones en (permanent) door de overgang naar een natuurinclusieve agrarische sector.
Agrarisch buitengebied	KRW-lichamen zijn ontoereikend (overige wateren) of matig (Victoriameer): slecht.	Landbouw kan een negatief effect hebben, maar als met beleid bijvoorbeeld uitspoeling van gifstoffen en dergelijke wordt voorkomen, dan kan de kwaliteit ook verbeteren. Hoe de landbouw gaat veranderen is nog onduidelijk.	Basis op orde tot middelhoge ambitie betekent voor het agrarisch buitengebied een behoorlijke opgave, omdat de kwaliteit van de KRW-lichamen matig tot ontoereikend is en de KRW-lichamen ook juist deels in dit gebied liggen.	Het wordt niet geheel duidelijk hoe de gemeente de kwaliteit van de KRW-lichamen wil gaan verbeteren.

2.9 Externe veiligheid

Voor de indicator externe veiligheid is gekeken naar de indicatoren groepsrisico en het plaatsgebonden risico. Als het groepsrisico en het aantal risicobronnen met een 10-6 PR contour[8] (zeer) toenemen, wordt de huidige situatie of autonome ontwikkeling beoordeeld als slecht. Als het aantal personen binnen een aandachtsgebied en daarmee het groepsrisico gelijk blijft en ook het aantal risicobronnen met een 10-6 PR contour gelijk blijft, dan worden de situatie als redelijk beoordeeld. Als er sprake is van afname van het aantal personen binnen een aandachtsgebied en dus van afname van het groepsrisico en er bovendien sprake is van een afname van het aantal risicobronnen met een 10-6 PR contour dan wordt de situatie beoordeeld als goed.

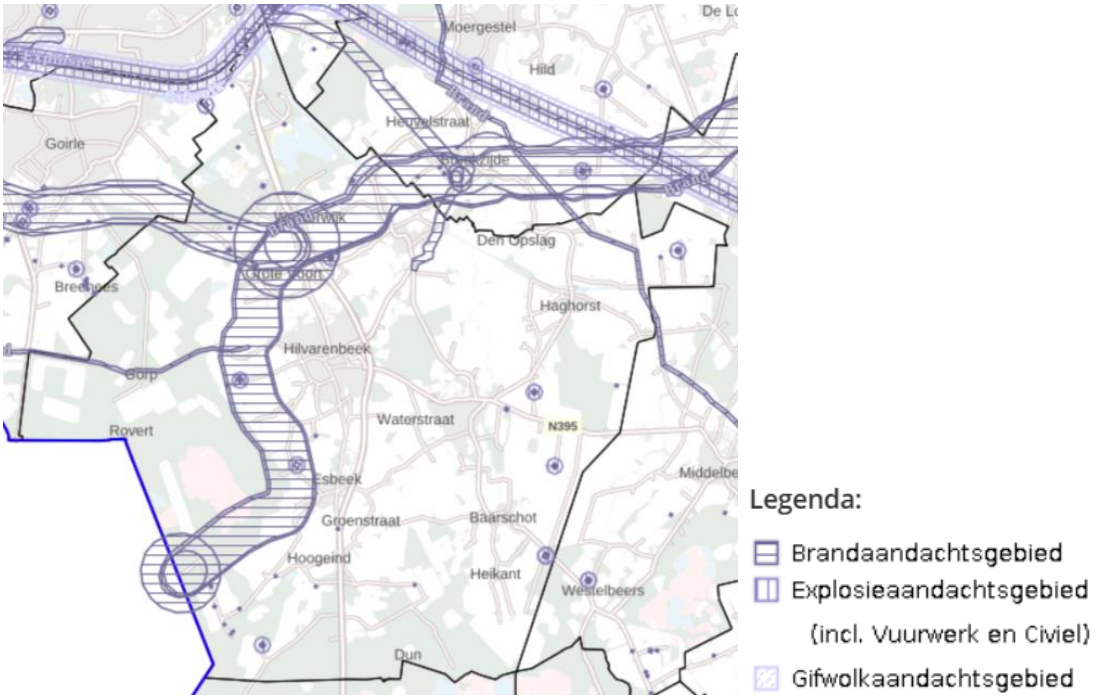
[8] De 10-6 PR contour (plaatsgebonden risicocontour) is een norm die gebruikt wordt voor externe veiligheid bij het vervoer van gevaarlijke stoffen. Het is een contour waarbinnen de kans op overlijden van een persoon als gevolg van een zwaar ongeval met gevaarlijke stoffen maximaal 1 op de miljoen per jaar bedraagt. Binnen deze contour mogen geen kwetsbare gebouwen of locaties aanwezig zijn.

Tabel 2.12 Indicatoren externe veiligheid

Indicator	Criterium	Slecht	Redelijk	Goed
Externe veiligheid	Mate van groepsrisico door grootte populatie binnen een aandachtsgebied • Aantal risicobronnen met een Plaatsgebonden Risicocontour 10-6 (PR) (binnen deze contour zijn geen kwetsbare/zeer kwetsbare objecten (ziekenhuizen) toegestaan).	Toename van het aantal personen binnen een aandachtsgebied en daarmee toename groepsrisico. Toename aantal risicobronnen met een 10-6 PR contour.	Het aantal personen binnen een aandachtsgebied blijft gelijk en daarmee het groepsrisico ook. Aantal risicobronnen met een 10-6 PR contour blijft gelijk.	Afname van het aantal personen binnen een aandachtsgebied en daarmee afname groepsrisico. Afname aantal risicobronnen met een 10-6 PR contour.

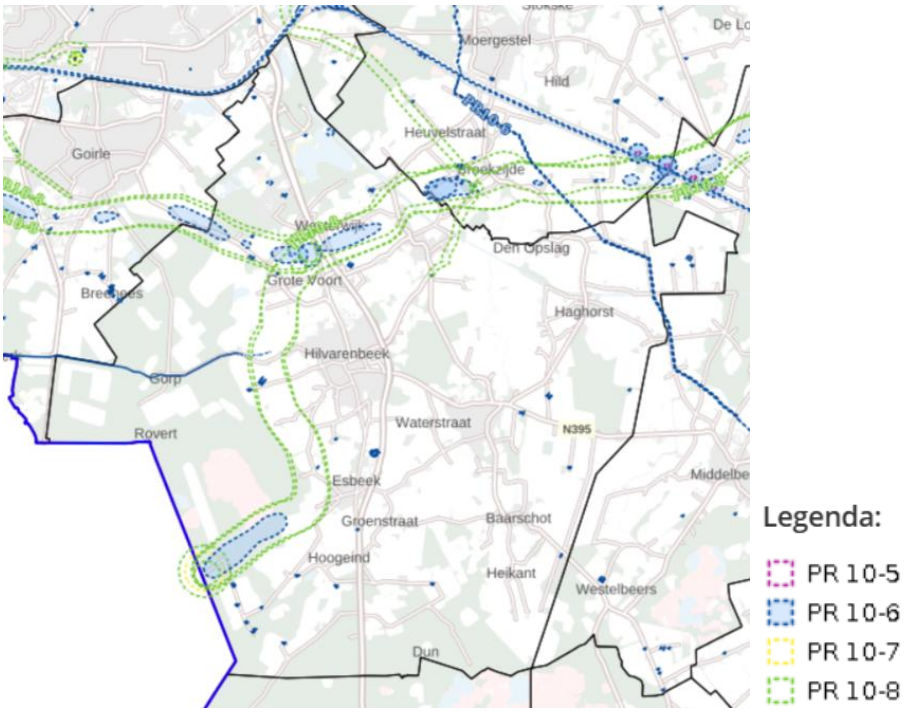
2.9.1 Beeldmateriaal externe veiligheid

Binnen de gemeente liggen een aantal aandachtsgebieden (figuur 2.8).

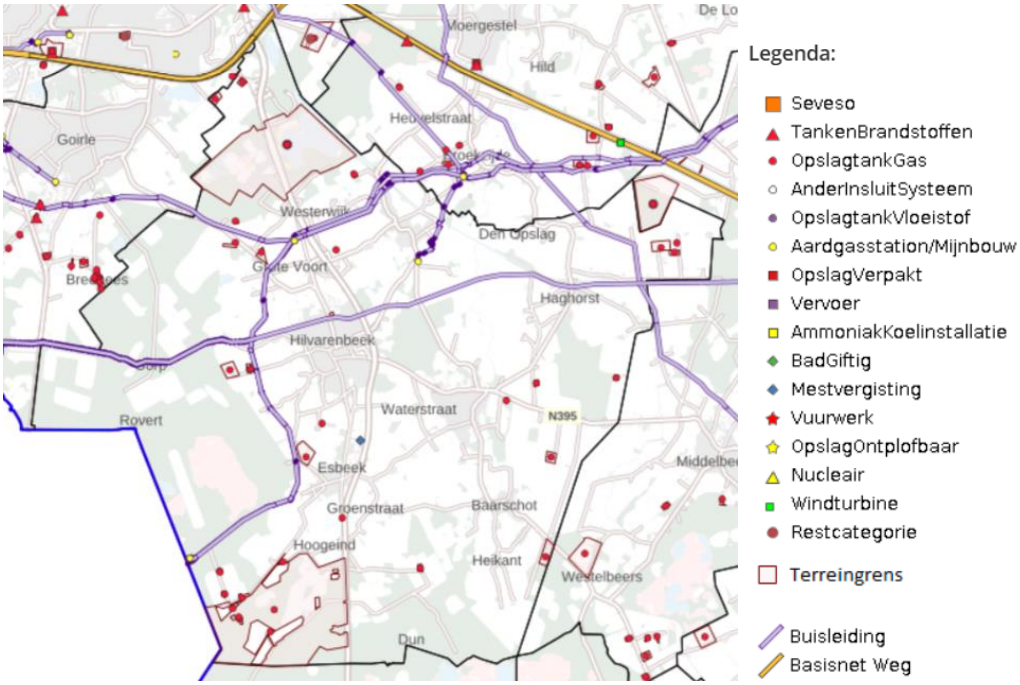
Figuur 2.8 Aandachtsgebieden (Bron: Atlas van de leefomgeving)

Ook zijn er een aantal gebieden met een PR10-6 of PR10-8 contour (figuur 2.9).

Figuur 2.9 Plaatsgebonden risico (Bron: Atlas van de leefomgeving)

Aanleiding voor een aantal contouren en aandachtsgebieden zijn activiteiten met gevaarlijke stoffen (figuur 2.10).

Figuur 2.10 Activiteiten met gevaarlijke stoffen (Bron: Atlas van de leefomgeving)

2.9.2 Referentiesituatie, opgaven en effectbeoordeling

Voor wat betreft de autonome ontwikkeling geldt dat het onwaarschijnlijk is dat de kans dat ongevallen zich voordoen significant zal toenemen. Door geplande woningbouw in de kernen kan de afstand tussen risicobronnen en gevoelige functies (zoals woningen) afnemen. De opgave is echter relatief klein. De beoordeling is voor alle deelgebieden gelijk aan de huidige situatie (goed en redelijk).

Tabel 2.13 Beoordeling externe veiligheid

Deelgebied	Huidige situatie	Opgave (referentiesituatie i.r.t. mengpaneel)	Aanvulling effectbeoordeling maatregelen visie
Woongebieden	Aandachtsgebieden: goed. Op de meeste plekken geen overlap met bebouwing. Plaatsgebonden risico: goed, nauwelijks overlap met bebouwing.	Middelhoge ambitie: dit betekent dat er bij de woningbouwopgave rekening gehouden moet worden met de afstand tot de risicocontouren en aandachtsgebieden. Dit is met name relevant ten noordwesten van Biest-Houtakker en ten westen van Esbeek. Ook is het van belang om rekening te houden met de buisleiding die onder Hilvarenbeek door loopt (noordkant). De gemeente zal in ieder geval rekening moeten houden met wettelijke normen en daarom is niet geheel duidelijk wat de gemeente voor ogen heeft met dit ambitieniveau en wat zij verder nog kan en wil doen om de situatie eventueel te verbeteren.	Geen aanvullingen. Aandachtspunt: er liggen bepaalde contouren en aandachtsgebieden met overlap met de woongebieden. Hiermee moet rekening worden gehouden bij woningbouw.
Centrumgebieden	Aandachtsgebieden: goed, geen overlap. Plaatsgebonden risico: goed, geen overlap.	Middelhoge ambitie: dit betekent dat er geen activiteiten met gevaarlijke stoffen in de centrumgebieden bij moeten komen. Dat zal wettelijk ook niet mogelijk zijn. De vraag is daarom wat de gemeente voor ogen heeft met een middelhoog ambitieniveau.	Geen aanvullingen.
Bedrijventerreinen	Aandachtsgebieden: goed, geen overlap. Plaatsgebonden risico: bij Esbeek ligt een PR10-6 contour vanwege mestvergisting. Verder geen overlap.	Basis op orde en minimaal voldoen aan de wettelijke waarden. Dat betekent dat er geen aanvullende maatregelen nodig zijn of opgave is.	Geen aanvullingen.
Natuurgebieden	Aandachtsgebieden: redelijk, met name in het westen van de gemeente enige overlap.	Basis op orde: dit betekent dat er geen aanvullende maatregelen nodig zijn of opgave is.	Geen aanvullingen.

Deelgebied	Huidige situatie	Opgave (referentiesituatie i.r.t. mengpaneel)	Aanvulling effectbeoordeling maatregelen visie
	Plaatsgebonden risico: hier en daar overlap met PR10-6 en PR10-8 contouren.		
Agrarisch buitengebied	Aandachtsgebieden: redelijk, de aandachtsgebieden die er zijn lopen vooral door agrarisch buitengebied. Plaatsgebonden risico: de contouren die er zijn lopen deels door het agrarisch buitengebied.	Basis op orde: dit betekent dat er geen aanvullende maatregelen nodig zijn of opgave is. Wel moet er bij eventuele uitbreidingen van agrarische bedrijven dan rekening worden gehouden met de aandachtsgebieden en PR-contouren.	Geen aanvullingen.

2.10 Geur

In de beoordeling van geur wordt gekeken naar geurhinder. Hinder is een belangrijk signaal dat mensen zich niet prettig voelen in hun omgeving. Mogelijke aan geur gerelateerde gezondheidsklachten zijn hoofdpijn, benauwdheid en misselijkheid. Geurhinder werd eerder beoordeeld met een Geur Emissie Score (GES)[9]. GES was een maat voor de emissie van geur afkomstig van een bepaalde bron, zoals een industrieel proces of een afvalverwerkingsinstallatie. Een hoge GES-score betekende dat er meer geuremissie is en kon wijzen op een potentieel ongewenste situatie. Een hoge geuremissie kan overlast veroorzaken voor de omgeving, zoals geurhinder en verstoring van het leefmilieu. Het kan ook wijzen op mogelijke gezondheidsrisico's voor de mensen die in de buurt wonen of werken.

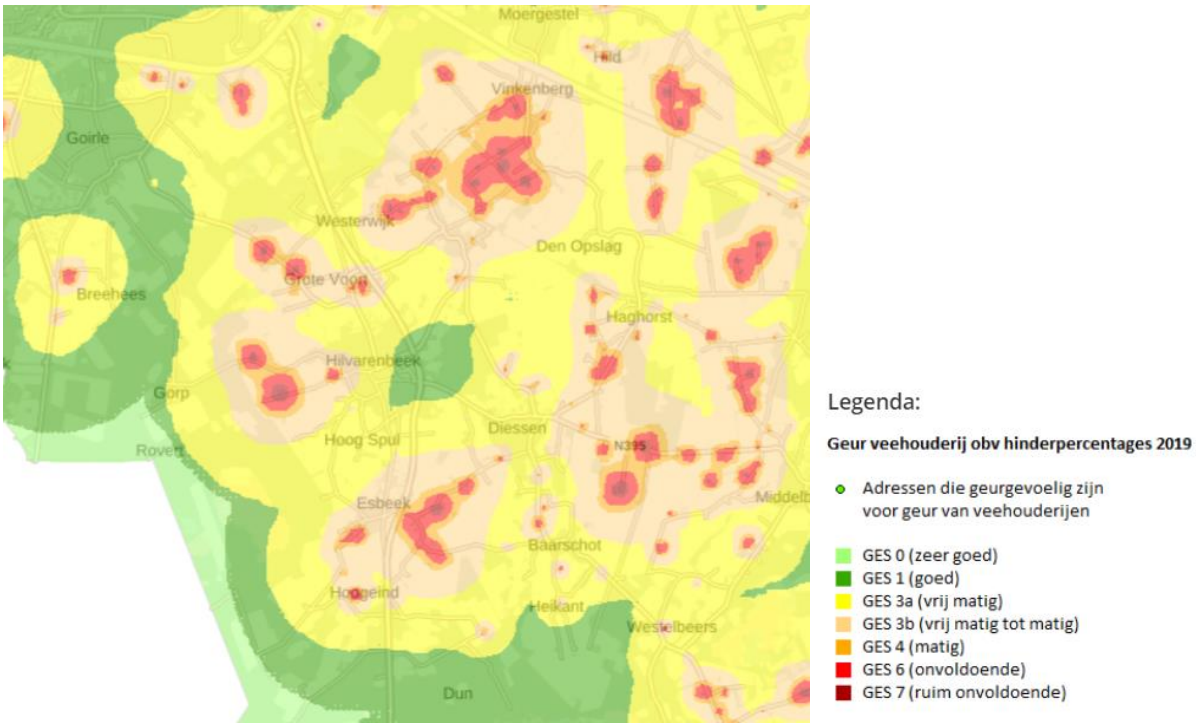
Tabel 2.14 Indicatoren geurhinder

Indicator	Criterium	Slecht	Redelijk	Goed
Geurhinder	Geurhinder aan de hand van GES-score	Een hoge GES (6)	Een gemiddelde GES (>1 en <6)	Een lage GES (1 of lager)

[9] Ondertussen is GES niet meer in gebruik. Ook ander onderzoek (zoals de rapportage van Pouderoyen Tonnaer, 'Geurbelasting uit stallen van veehouderijen in de concentratiegebieden van Limburg, Noord-Brabant en Gelderland' van juli 2023) laat echter zien dat een analyse voor de gemeente Hilvarenbeek vergelijkbare resultaten oplevert en dat er op diverse plaatsen binnen de gemeente sprake is van geurhinder.

2.10.1 Beeldmateriaal geur

Voor geur is destijds gebruik gemaakt van de kaart met GES-scores (figuur 2.11). De kaart gaat wel over geur van veehouderijen, maar niet van (andere) industrie. Deze kaart is momenteel niet meer beschikbaar en in gebruik, maar is ten behoeve van de analyse in deze oplegnotitie nader beschouwd en toegespitst op de deelgebieden. Het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat heeft in 2023 door Pouderoyen Tonnaer een rapport laten opstellen over geurbelasting uit stallen van veehouderijen in de concentratiegebieden van Limburg, Noord-Brabant en Gelderland[10]. De resultaten in dit rapport geven hetzelfde beeld als onderstaande kaart.

Figuur 2.11 Geur veehouderij op basis van hinderpercentages 2019 (Bron destijds: Atlas van de leefomgeving)

2.10.2 Referentiesituatie, opgaven en effectbeoordeling

Voor wat betreft de autonome ontwikkeling geldt dat sprake is van een trend dat een geleidelijke transformatie gaande is naar meer duurzame en natuurinclusieve landbouw. Gezien de onzekerheden omtrent de snelheid waarmee deze transitie plaatsvindt blijft de beoordeling voor alle deelgebieden gelijk aan de huidige situatie (neutraal).

[10] Geurbelasting uit stallen van veehouderijen in de concentratiegebieden van Limburg, Noord-Brabant en Gelderland: pdf

Tabel 2.15 Beoordeling geurhinder

Deelgebied	Huidige situatie	Opgave (referentiesituatie i.r.t. mengpaneel)	Aanvulling effectbeoordeling maatregelen visie
Woongebieden	Vrij matig tot matig	Middelhoge tot hoge ambitie: de normen in de geurverordening zijn strenger dan de landelijke normen. Toch zal er een opgave blijven, vanwege dit ambitieniveau.	+ Geurreductie is wenselijk voor de bebouwde kom, conform de vigerende geurverordening. Er is een overgangsfase tussen nu en 2030.
Centrumgebieden	Vrij matig	Middelhoge tot hoge ambitie: de normen in de geurverordening zijn strenger dan de landelijke normen. De opgave voor de centrumgebieden is niet groot omdat de situatie in de kernen in de referentiesituatie ook al 'vrij matig' is.	+ Geurreductie is wenselijk voor de bebouwde kom, conform de vigerende geurverordening.
Bedrijventerreinen	Over het algemeen vrij matig. Bij Esbeek vrij matig tot matig en bij Hilvarenbeek op één terrein goed.	Middelhoge ambitie: de opgave is niet zo groot, omdat de situatie al redelijk is. Gezien de huidige situatie is niet duidelijk wat de gemeente met dit ambitieniveau voor ogen heeft.	+ Voor geur geldt de geurverordening onverkort. Hierin zijn normen opgenomen die strenger zijn dat de landelijke normen. + Geurreductie is wenselijk voor de bebouwde kom (voor zo ver ook relevant voor bedrijventerreinen), conform de vigerende geurverordening. Er is een overgangsfase tussen nu en 2030.
Natuurgebieden	Deels goed, deels vrij matig tot matig. Ten oosten van Gorp en ten zuiden van Haghorst zijn er stukjes waar de geur matig is (GES 4).	Middelhoge ambitie: vooral voor de gebieden waar natuur dichtbij agrarische bedrijven komt en de geursituatie matig is, creëert deze ambitie een opgave. De visie zelf zegt dat geurhinder in ieder geval niet de wettelijk toegestane waarden mag overschrijden. Hoe zich dat verhoudt tot dit ambitieniveau is niet duidelijk.	Geen aanvullingen.
Agrarisch buitengebied	Binnen het agrarisch buitengebied bevinden zich gebieden waar de kwaliteit matig, onvoldoende of zelfde ruim onvoldoende is.	Middelhoge ambitie: dit creëert een grote opgave, omdat de situatie op plekken ruim onvoldoende is.	+ Sturing op het verlagen van de milieubelasting. + Aansluiten op de geurverordening.

2.11 Spuitzones

2.11.1 Referentiesituatie, opgaven en aanvulling effectbeoordeling

In de gemeente Hilvarenbeek zijn de zogenaamde spuitzones momenteel actueel. Dit zijn bufferzones rondom agrarische percelen waar gewasbeschermingsmiddelen worden gebruikt. Een spuitzone creëert zo een bufferzone tussen agrarische bedrijvigheid en gevoelige functies. Doel is om de gezondheid van omwonenden en milieu te beschermen. Recent is er onder meer aandacht geweest voor dit onderwerp dat dus te maken heeft met gezondheid in het buitengebied: spuitzones hebben bij ruimtelijke ontwikkelingen/uitbreidingslocaties grote implicaties. Onderzocht wordt wat de mogelijkheden zijn om hier in de omgevingsvisie en het omgevingsplan mee om te gaan. Een mogelijkheid is om een spuitzone van 50 meter te benoemen[11], met daarbij de wens om op den duur over te schakelen naar andere technieken. Een andere mogelijkheid is om het onderwerp te benoemen in de omgevingsvisie en vervolgens verder uit te werken in het omgevingsplan.

Voor de woongebieden, centrumgebieden en natuurgebieden heeft de gemeente een hoge ambitie voor spuitzones, precies vanwege het feit dat deze bedoeld zijn ter bescherming van de gezondheid en de natuur (en het bevorderen van biodiversiteit). Dit heeft implicaties voor waar woningen gebouwd kunnen worden en waar – in het agrarisch buitengebied – gespoten mag worden. Het is niet duidelijk wat de gemeente met deze ‘hoge ambitie’ voor ogen heeft of hoe die ambitie bereikt gaat worden. Verder ligt er nog de keuze voor waar een spuitzone invloed op gaat hebben: de gemeente kan ervoor kiezen dat er geen gevoelige functies toegevoegd mogen worden binnen - bijvoorbeeld - 50 meter van agrarische gronden, of de gemeente kan ervoor kiezen dat agrariërs binnen 50 meter van hun perceelsgrens niet mogen spuiten om zo de spuitzone in acht te nemen[12]. Oftewel: het is de vraag of er een implicatie is voor het agrarisch buitengebied of voor woongebieden of natuurgebieden.

Voor bedrijventerreinen en het agrarisch buitengebied is de ambitie ‘basis op orde’: spuitzones hangen echter erg samen met de interactie tussen de deelgebieden zoals hierboven ook al beschreven is.

De visie benoemt bij natuurgebieden dat de overlast door spuitzones wordt beperkt om zo de biodiversiteit te vergroten. Hoe dit er concreet uit gaat zien, wordt niet beschreven. De visie stelt verder dat er rondom Natura 2000-gebieden een buffer van 250 meter wordt opgenomen waarbinnen activiteiten geen negatieve effecten mogen hebben op het desbetreffende Natura 2000-gebied. Daarbij gaat het onder meer om gewasbeschermingsmiddelen. Hoe zich dit verhoudt tot eventuele spuitzones wordt niet duidelijk.

Bij het agrarisch buitengebied staat beschreven dat de beekdalen worden beschermd en dat de overlast en de nadelige gevolgen van gewasbestrijdingsmiddelen (tijdelijk) worden geminimaliseerd door middel van spuitzones en (permanent) door de overgang naar een natuurinclusieve agrarische sector.

[11] Een spuitzone van 50 meter wordt gehanteerd in de rechtspraak en wordt geadviseerd door de GGD.
[12] Bij woningbouwontwikkelingen in Diessen (Vroonacker IV) en Biest-Houtakker (Beverakkers 5) heeft de gemeente recentelijk besloten om een spuitvrije zone met een gebruiksbeperking (spuitverbod) in het bestemmingsplan op te nemen, door middel van een aanduiding binnen de agrarische bestemming(bron: raadsinformatiebrief nr. 2025-67).

2.12 Samenvattende conclusies

Op basis van de beoordelingen in voorgaande paragrafen kunnen aantal samenvattende constateringen worden gedaan:

- Voor veel thema's is niet duidelijk wat de ambitie – gezien de referentiesituatie – betekent en daarmee ook niet wat de opgave is of hoe de gemeente deze ambitie wil gaan behalen. Dit geldt voor luchtkwaliteit in natuurgebieden; geluid van wegverkeer in natuurgebieden en agrarisch buitengebied; geluid van activiteiten voor bedrijventerreinen en agrarisch buitengebied; bodemkwaliteit voor natuurgebieden en agrarisch buitengebied; grondwaterkwaliteit voor bedrijventerreinen, natuurgebieden en het agrarisch buitengebied (de situatie is nu al goed); oppervlaktewaterkwaliteit voor woongebieden, centrumgebieden en bedrijventerreinen; externe veiligheid in woongebieden en centrumgebieden; geur voor woongebieden, centrumgebieden, bedrijventerreinen en natuurgebieden en voor spuitzones voor de woongebieden, centrumgebieden en natuurgebieden. Omdat de situatie in de referentiesituatie niet altijd bekend is én omdat niet duidelijk is wat de gemeente kwantitatief voor ogen heeft met de ambitieniveaus, is het vervolgens lastig om de opgave helder te krijgen
- Hier en daar lijken – met name tussen natuurgebieden en het agrarisch buitengebied – de ambitieniveaus niet op elkaar aan te sluiten; de deelgebieden worden als losse gebieden van een ambitieniveau voorzien, terwijl er wel degelijk samenhang is tussen deze deelgebieden voor het bereiken van het ambitieniveau. Hier kan strijdigheid ontstaan of juist een kans voor synergie
- In het algemeen komt in de visie de tekst boven de mengpanelen niet overal overeen met het niveau in het mengpaneel. In de toelichtende tekst staat dan bijvoorbeeld 'voor alle milieuthema's zorgen we er in ieder geval voor dat de basis op orde is en we minimaal voldoen aan de wettelijke waarden'. Het milieumengpaneel laat dan vervolgens een middelhoge ambitie zien

Per thema zijn de conclusies en bevindingen als volgt:

- Een middelhoge tot hoge ambitie voor de luchtkwaliteit in natuurgebieden betekent dat er voor stukken natuur in het noorden en voor het oostelijk gelegen natuurgebied een opgave is om de luchtkwaliteit te verbeteren en wellicht op het niveau van de WHO-advieswaarde te krijgen. Oorzaak van de luchtkwaliteit is met name de omliggende (provinciale) wegen, daarnaast heeft de gemeente te maken met achtergrondconcentraties. Op beide heeft de gemeente geen tot zeer beperkte invloed
- Ditzelfde geldt voor geluid van wegverkeer: een groot deel van de overlast gevende wegen is niet in het beheer van de gemeente en het is dus de vraag hoe de gemeente de situatie wil verbeteren. Er worden in de omgevingsvisie geen maatregelen benoemd om de bestaande overlast van verkeerslawaai te beperken
- In het agrarisch buitengebied is de opgave voor geluid van activiteiten niet helemaal duidelijk, maar zal in ieder geval bestaat uit ervoor zorgen dat activiteiten daar geen negatief effect op natuurgebieden hebben, maar - gezien de ambitie voor natuurgebieden - juist een positief effect
- Voor het agrarisch buitengebied ligt er een uitdaging op het gebied van grondwaterkwaliteit gezien de middelhoge tot hoge ambitie voor de naastgelegen natuurgebieden

- Voor de natuurgebieden en het agrarisch buitengebied ligt er een behoorlijke opgave voor oppervlaktewaterkwaliteit om de watergangen te laten voldoen aan de KRW-normen, zeker gezien het feit dat de ambitieniveaus verschillen, maar de gebieden wel effect op elkaar hebben (met name agrarisch grondgebruik op de waterkwaliteit in naastgelegen natuurgebieden)
- Als het gaat om spuitzones ligt er een keuze voor waar een spuitzone invloed op gaat hebben: de gemeente kan ervoor kiezen dat er geen gevoelige functies toegevoegd mogen worden binnen - bijvoorbeeld - 50 meter van agrarische gronden, of de gemeente kan ervoor kiezen dat agrariërs binnen 50 meter van hun perceelsgrens niet mogen spuiten om zo de spuitzone in acht te nemen. Oftewel: het is de vraag of er een implicatie is voor het agrarisch buitengebied of voor woongebieden of natuurgebieden. Het is belangrijk om spuitzones in samenhang tussen de deelgebieden te bekijken, een ambitieniveau te bepalen en dit uit te werken in samenhangende maatregelen voor de deelgebieden
- De visie benoemt sturing op het verlagen van de milieubelasting. Het is onduidelijk hoe dit er concreet uitziet
- Het wordt in de visie niet geheel duidelijk hoe de gemeente de kwaliteit van de KRW-lichamen (met name in natuurgebieden en het agrarisch buitengebied) wil gaan verbeteren

3 Specifieke punten met betrekking tot natuur (Passende Beoordeling)

3.1 Aanleiding

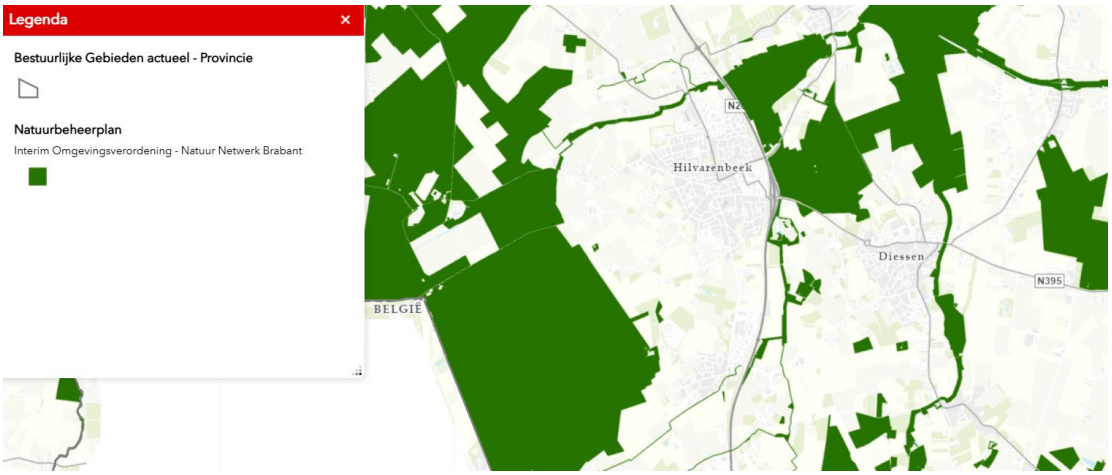
Volgens de Commissie MER benoemt de Passende beoordeling en het MER wel het juiste type effecten op de Natura 2000-gebieden, maar geven ze onvoldoende inzicht in de aard en omvang van de specifieke bodem- en wateromstandigheden ter plaatse. Dit inzicht in het functioneren van het systeem is noodzakelijk om te kunnen bepalen welke maatregelen nodig zijn in en rondom deze gebieden en wat de impact kan zijn van ontwikkelingen die in de omgevingsvisie worden beoogd of mogelijk gemaakt. Dit betreft niet alleen directe effecten, zoals locaties voor windturbines, stikstofdepositie of verstoring, maar ook indirecte effecten zoals door extra waterbehoefte voor bepaalde vormen van landbouw. De Commissie adviseert om in een aanvulling op het MER, meer inzicht op hoofdlijnen te geven in het functioneren van het systeem van water, bodem, natuur en landschap – met behulp van bestaande bronnen.

3.2 Aanvulling ecologische beoordeling

3.2.1 Aanvulling Natuurnetwerk Nederland en biodiversiteit

In de huidige situatie bevinden zich NNN-gebieden aan zowel de oost-, zuid- en westzijde van de woonkern Hilvarenbeek. Tussen deze verbindingen liggen enkele verbindingszones die eveneens aangewezen zijn als NNN-gebied (zie figuur 3.1). Tussen de oostelijk en westelijk gelegen gebieden liggen in de referentiesituatie voornamelijk landbouwgebieden met weinig groenblauwe dooradering. Er is daarom weinig verbinding tussen de oostelijke en westelijke natuurgebieden (Bron: Nulmeting groen blauwe dooradering Brabant). De omgevingsvisie richt zich onder anderen op het ontwikkelen van kampen- en hoevenlandschap en het verduurzamen en natuurinclusiever maken van de landbouwgebieden. Het kampen- en hoevenlandschap kenmerkt zich door een kleinschalig landschap met een grote variatie aan beplanting. Hieronder vallen bomen, houtwallen en bospercelen.

Door het creëren van dit landschap in de landbouwgebieden rondom de woonkernen binnen gemeente Hilvarenbeek verbetert de samenhang van het NNN ten opzichte van de referentiesituatie. Door een verbeterde samenhang en ontwikkeling van het kleinschalig landschap wordt er eveneens een verhoogde biodiversiteit verwacht. De plannen zoals voorgenomen in de omgevingsvisie hebben hierdoor een positief effect op het functioneren van het Natuurnetwerk Nederland en zal er eveneens een verhoogde biodiversiteit binnen deze gebieden te vinden zijn.

Figuur 3.1 Gebieden die aangewezen zijn als Natuurnetwerk Nederland in de gemeente Hilvarenbeek (Bron: Natuurbeheerplan, provincie Noord-Brabant)

3.3 Aanvulling Natura 2000-gebieden

De stedelijke ontwikkelingen die in de Omgevingsvisie worden voorgesteld, zoals het uitbreiden van de woonkernen en bedrijventerreinen, vinden plaats in de bebouwde kom in Hilvarenbeek. Het verharden van de ondergrond kan mogelijk effect hebben op het grondwaterpeil en beschikbaar oppervlaktewater door het versneld afvoeren van regenwater. Daarnaast worden agrarische ontwikkelingen mogelijk gemaakt. De agrarische activiteiten hebben behoeft aan water waarvoor grondwater gebruikt kan worden. Dit kan mogelijk tot effecten door verdroging leiden in Natura 2000-gebieden. Onderstaande paragrafen verdiepen zich in deze waterstromen.

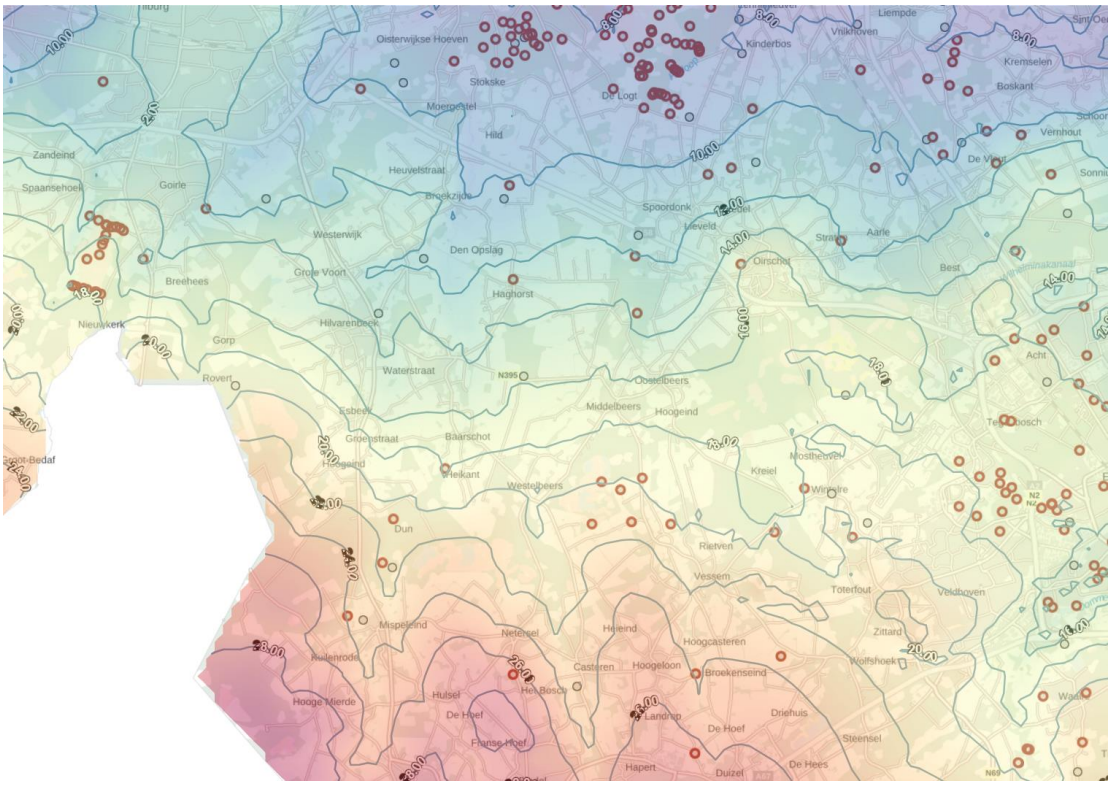
3.3.1 Grondwater (watersysteemanalyse)

In de natuurdoelanalyse van het Natura 2000-gebied Kempenland-West[13] wordt benoemd dat de grondwaterstroming in de diepere pakketten hoofdzakelijk van zuid naar noord lopen, vanuit België richting de Maas. Figuur 3.2 toont de isohypsen in de omgeving van Hilvarenbeek, hierin is te zien dat de grondwaterstromen overwegend van zuid naar noord lopen. De mogelijke ontwikkelingen in het plangebied hebben daarom geen verdrogende invloed in Natura 2000-gebieden ten zuiden van de gemeente Hilvarenbeek. Ook is te zien dat de diepere grondwaterstromen in het Natura 2000-gebied Kempenland-West niet direct of indirect worden beïnvloed door eventuele verlaging van de grondwaterstand. In het noordelijk gelegen Natura 2000-gebied Kampina & Oisterwijkse Vennen wordt het grondwaterpeil gevoed door hemelwater en kwel van lokaal grondwater[14].

[13] AnteaGroup, 2023. Natuurdoelanalyse Kempenland-West [135]. Rapportage met projectnummer: 476383.100, in samenwerking met provincie Noord-Brabant, 27 februari 2023.
[14] Arcadis, 2023. Natuurdoelanalyse 133 Kampina & Oisterwijkse Vennen Provincie Noord-Brabant. Rapportage met referentie: TZ2VYAR763JH-1795937009-6064:Eindconcept, in samenwerking met provincie Noord-Brabant, 28 februari 2023.

Mogelijk wordt dit gebied beïnvloedt door ontwikkelingen waarbij een vergroot oppervlak aan verharding in de woonkernen en bedrijventerreinen gerealiseerd wordt. Ook Natura 2000-gebieden ten zuiden van de Maas kunnen mogelijk gevolgen ondervinden van deze ontwikkelingen. Het dient dan wel om een substantiële toename van verharding te gaan. Daarnaast kunnen voor agrarische ontwikkelingen grondwateronttrekkingen noodzakelijk zijn. In hoeverre (oppervlakkig en lokaal) grondwater worden beïnvloed door grondwateronttrekkingen is niet goed bekend maar in de NDA worden negatieve effecten waarschijnlijk geacht (AnteaGroup, 2023). Tevens heeft het oppervlakkige grondwater volgens de NDA te maken met verontreiniging door agrarisch gebruik. Het is daarom aan te raden om in overgangsgebieden rondom de Natura 2000-gebieden geen (agrarische) ontwikkelingen mogelijk te maken met grotere behoefte aan of invloed op (grond)water. In deze overgangsgebieden nabij Natura 2000-gebieden zijn ontwikkelingen gewenst met geen of minder grondwateronttrekkingen. Negatieve effecten kunnen ten slotte gemitigeerd worden door het gebruik aan klimaatadaptieve maatregelen zoals het aanleggen van groen, waterbergende voorzieningen en waterbuffers voor overtollig hemelwater (TAUW, 2025).

In de omgevingsvisie is tevens benoemd dat er een beoogde transformatie van naaldbos naar loofbos plaatsvindt. Naaldbomen hebben jaarrond een hogere verdamping dan loofbomen. Doordat bomen het water onttrekken uit (oppervlakkige) grondwaterspiegels, zal het transformeren van naaldbos naar loofbos een positief effect hebben op de grondwaterstand van de bosgebieden.

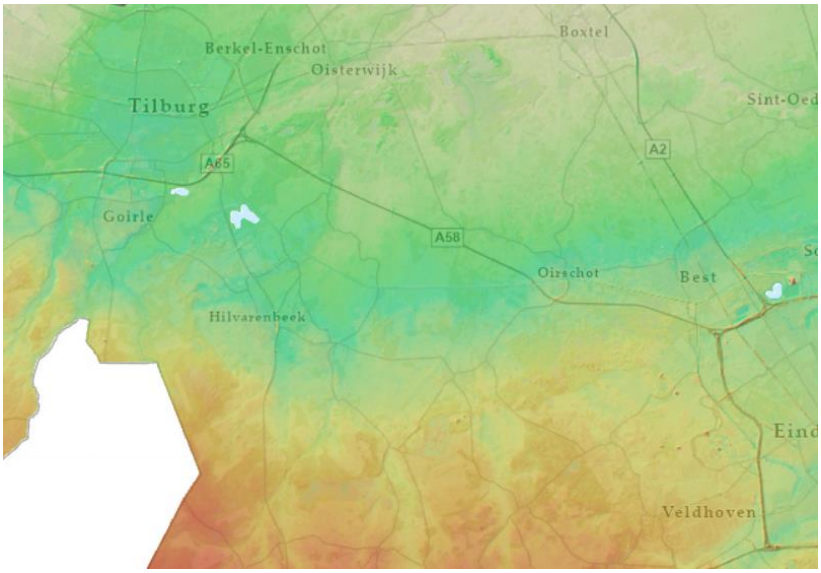

Figuur 3.2 Isohypsen gemiddelde situatie in 2018 (de meest recente data met gecombineerde metingen), gemeten door middel van Landelijk Hydrologisch Model in combinatie met metingen (Bron: Grondwaterstanden in Beeld, grondwatertools)

3.3.2 Oppervlaktewater

Aan de hoogtekaart van de omgeving is te zien dat de zuidelijk en westelijk gelegen Natura 2000-gebieden hoger in het landschap liggen dan de woonkernen en bedrijventerreinen in gemeente Hilvarenbeek (figuur 3.3). Voor zowel de grondwaterstroming in de ondiepere aardlagen (AnteaGroup, 2023) als het oppervlaktewater vanuit de hooggelegen delen geldt dat de stroming overwegend gericht is op de beken in het landschap. Deze beken lopen van zuid naar noord door het landschap. Noordelijk gelegen Natura 2000-gebieden worden (deels) gevoed door de wateren uit de beken die bestaande uit hemelwater en lokaal en (sub-)regionaal grondwater (Arcadis, 2023).

Een uitbreiding van verharde woonkernen en bedrijventerreinen en het ontwikkelen van nieuwe groen- en waterstructuren kan een invloed hebben op de oppervlakkige afwatering naar noordelijk gelegen Natura 2000-gebieden via deze beken. Door het gebruiken van klimaatadaptieve maatregelen bij de uitbreiding van de woonkernen en bedrijventerreinen, zoals het aanleggen van groen en het bergen van overtollig regenwater, kunnen de effecten door aanvullende verharding mogelijk worden gemitigeerd. Bij het aanleggen van groen- en waterstructuren kan dit gemitigeerd worden door passend landschapsgebruik, zoals de aanleg van waterretentiegebieden en aansluiting op bestaande beeksystemen.

Figuur 3.3 Hoogtekaart van gemeente Hilvarenbeek en omgeving, waarbij de hoogte van rood tot lichtgroen afneemt (Bron: Aardkundig waardevolle gebiedenkaart, provincie Noord-Brabant)

4 Punten met betrekking tot de keuzes omgevingsvisie en vervolgtraject

In dit hoofdstuk wordt beschreven hoe de varianten zoals opgenomen in het MER tot stand zijn gekomen, op basis van de verschillende opgaven en bijbehorende ruimteclaims (op hoofdlijnen). Verder wordt ingegaan op de agenda voor het vervolg.

4.1 Varianten

Voor de omgevingsvisie Hilvarenbeek zijn drie toekomstvarianten ontwikkeld. Elke variant is gebaseerd op één van de meest in het oog springende waarden binnen de gemeente: het behoud van authenticiteit, het versterken van natuur en landschap, en het faciliteren van groei. Deze waarden hebben we als uitgangspunt genomen voor het thematisch uitwerken en onderbouwen van de drie alternatieve toekomstbeelden.

Per variant is geschetst hoe de gemeente Hilvarenbeek eruit zou zien als één van deze waarden leidend zou zijn bij het maken van beleidskeuzes. Daarvoor zijn de varianten uitgewerkt aan de hand van tien (beleids)thema's: recreatie, bedrijventerreinen, agrarische bedrijvigheid, water/bodem/klimaat, energie, mobiliteit en openbare ruimte, woningbouw, gezondheid en voorzieningen, natuur en biodiversiteit en landschap. De input voor de inhoudelijke invulling van de thema's is voor elk van de varianten voortgekomen uit bestaand gemeentelijk beleid en relevante regionale en nationale beleidskaders. Op basis hiervan is samen met de ambtelijke organisatie de ambities, baten, risico's en bandbreedtes per thema in beeld gebracht om op die manier de reikwijdte en haalbaarheid van de verschillende keuzes binnen elk thema te bepalen. Deze uitkomsten zijn de inhoudelijke basis voor de invulling van de drie varianten geworden.

Vervolgens is met inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties, ketenpartners en raadsleden het gesprek aangegaan over de drie varianten. De participatieopbrengsten zijn zorgvuldig vastgelegd en met de stuurgroep en brede ambtelijke werkgroep besproken en gewogen. Op basis hiervan is unaniem geconcludeerd dat de toekomst van Hilvarenbeek vraagt om ruimte voor groei, met behoud van het authentieke karakter en versterking van natuur en landschap. Een samenvatting van de participatieopbrengsten is opgenomen in de omgevingsvisie. Op basis van deze conclusie is de voorkeursvariant 'Samen Gezond Groeien' opgesteld. Deze variant combineert elementen uit alle drie de oorspronkelijke varianten, maar sluit het meest aan bij 'Groeiend Hilvarenbeek'. Voor de uitwerking van de voorkeursvariant en om richting te geven aan de beleidskeuzes binnen de omgevingsvisie zijn concrete uitgangspunten voor wat de gemeente wel en wat de gemeente niet gaat doen opgesteld. Deze uitgangspunten zijn vervolgens samen met de geïnventariseerde vraagstukken uitgewerkt tot een integraal toekomstbeeld voor de gemeente Hilvarenbeek met een aantal leidende ambities.

4.2 Agenda voor het vervolg

De Commissie mer heeft aanbevolen om bij de besluitvorming over de omgevingsvisie te zorgen voor een 'agenda' voor het vervolg. De agenda moet ingaan op de dilemma's waarover nog een besluit moet worden genomen in omgevingsprogramma's, het omgevingsplan of toekomstige herzieningen van de omgevingsvisie. De agenda wordt momenteel opgesteld door de gemeente en maakt daarom nog geen onderdeel uit van deze aanvulling.